

CSALÁDI REGÉNYTÁR

LUIS COLOMA
ELBESZÉLÉSEI

• • • FORDITOTTA • • •

JÁNDI BERNARDIN

II.

A Szent - István - Társulat kiadása

Családi Regénytár.

A katolikus művelt közönségnek egy régi vágyát teljesíti a *Szent-István-Társulat*, midőn *Családi Regénytár* cím alatt új vállalatot indít, mely a maga nemében egyedül álló hazai irodalmunkban. Regényeket és elbeszéléseket nyújt e vállalatban, a legjelesebb hazai és idegen katolikus íróktól, de csak oly műveket, melyek a kath. szépirodalom minden követelményének megfelelnek: kiváló irodalmi beccsel bírnak, de egyszerűs mind tiszta erkölcsi légkörben mozognak s valódi keresztény fölfogást tükröznek vissza. Valóban égető szükség is van arra, hogy a katolikusoknak oly szórakoztató olvasmányaik legyenek, a melyek sem hitüket, sem erkölceiket nem sértik; melyek szellemüket gyönyörködtetik, de harmóniában is vannak katolikus világnézetükkel és erkölcsi fölfogásukkal. Ezért reméljük, hogy a *Családi Regénytár* kedvező fogadtatásra talál a katolikus olvasóközönségnél, melynek pártolása csak ösztönzésül fog szolgálni a minden áldozatra kész *Szent-István-Társulatnak*, hogy ez új vállalatát minél szélesebb alapokon fejlessze.

A *Családi Regénytár* 10 íves kötetekben jelenik meg, az egyes kötetek ára csinos angolvásonkötésben csak egy korona. A *Családi Regénytár* kötetei megrendelhetők a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.), valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedésben.

A „Családi Regénytár”-ból

megjelentek:

I-ső és II-ik kötet.

Germaineeszménye. Regény. Irta **Montal Mária.**
Fordította **Szentannai.** — **D'Arboud** ezredes
három párbaja. Elbeszélés. Irta **Beugny d'Hagerne.** Fordította **dr. Rada I.**

III-ik kötet.

Utak az életben. Elbeszélések. Irta **Cyprián.**

IV-ik kötet.

Filemon ezredes. Elbeszélés. Irta **C. De Lami-raudie.** Fordította **A. Vilma.** — **Hol a boldogság?** Elbeszélés. Irta **Minna Canth.** Finnből fordította **Bán A.**

V-ik és VI-ik kötet.

Eszter. Eredeti irányregény az alkoholizmus ellen. Irta **X... grófnő.**

VII-ik és VIII-ik kötet.

Éliane. Regény. Irta **Graven Ágostné.** Fordította **dr. Rada I.**

IX-ik kötet.

Rajzok a kuruczvilágból. Irta **Kincs István.**

X-ik, XI-ik és XII-ik kötet.

A vértanu szelleme. Történeti regény. Irta **Filó Károly.**

XIII. kötet.

Úgy a mint volt. Elbeszélések. Irta **Büffner Julia.**

XIV. kötet.

A Mária-kép. Elbeszélés. Irta **Buol M.** Fordította **Sziklay János.**

XV. kötet.

Anyaföldön. Elbeszélés. Irta **Cyprián.**

XVI. és XVII. kötet.

Don Luis Coloma elbeszélései. Spanyol eredeti után fordította **Jándi Bernádin.**

CSALÁDI REGÉNYTÁR.

DON LUIS COLOMA
ELBESZÉLÉSEI

Spanyol eredetiből

fordította

JÁNDI BERNARDIN

II. kötet

Egy pók miatt. Elbeszélés.

Budapest

A Szent-István-Társulat kiadása

VIII., Szentkirályi-utca 28.

STEPHANÉUM, A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT NYOMDÁJA,
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

I.

Tünődve ült egy reggel öltözőjében Pepita Ordoñez, mindegyik kezében egy-egy levéllel. Végre, nyilván nem tudva, mit tegyen, egy gombostűvel tele tűzdelt vánskoscára tette le azokat; aztán rátámasztotta mindkét könyökét a drága, törökös Pompadour-öltözőasztalára, melyen ezer apró csecsebecse heverészett, s ama fiatalok révedező tekintetével, a kik épp légvárakat építenek, nézett a tükörbe. Onnan visszaverődött kicsi baba-arcza, melynek homlokán két papirtekercs terjesztgette apró szarvként négy papiros lábacsáját.

Kétségtelen: Pepita Ordoñez álmodott, nyitott szemmel álmodott, sétálgatva abban a virágos kertben, melyet az egyik levél varázsolt lelke elé. Kicsinyke, háromszögű, égőpiros, feketén szegélyezett kártya volt; női kéz írta rá a címet, erős, elegáns vonásokkal; pecsétjén helyes kis fekete ördög bicziklin ülve.

A levélke még sem árasztott kénszagot, hanem a legdiyatósabb oppoponax-illatot s a formája miatt bátran beillett volna valamelyik kaczer nő légyottra hívásának a Saint-James kioszkjába. De éppenséggel nem volt az. A tisztességes spanyol nők ugyanis olyan mohón kapnak minden játékszeren, mely Párisból ered, hogy kisebb gondjuk is nagyobb annak kutatásánál, becsületes-e, vagy nem a forrásuk.

Azt mondják, hogy kereszt mögé bujik az ördög, s ez esetben megfordítva állt a dolog: elül volt a kis ördög s a kártya homlokán a kereszt, két áhítatra gerjesztő vonással oda vetve. — Alatta ez állt:

«Kedves Pepitám! Tegnap jött meg Brüsseltől Pepito...»

Pepita erre kissé fölsikoltott, a hogy ideges nők szoktak megijedve, vagy kellemes meglepetésükben. Aztán növekvő érdeklődéssel olvasta tovább:

«...és mivel ma éppen komáló csütörtök van, a máma meg akarja ünnepelni diplomatánk haza érkezését bizalmas jó barátaink esti körében. Sorsot vetünk majd, kicsit tánczolunk is, s eltöltünk egy-két kellemes órát, főleg, ha te eljössz. Pepito már kérdezősködött felőled s nagyon szeretne látni. Ha korábban jössz a többinél, szívem szerint megmutathatom azt a port-bonheur,* melyet Pepito

* Porte-bonheur : a karkötő egy neve.

hozott nekem Párisból s ma estére föl akarok tenni. Elragadó. Pepito mondja, hogy Metternich hercegnőn látott olyat, szakasztott olyat. Sok a dolgom, azért befejezem soraim, mert a mama engem bizott meg a meghívók írásával, hogy soiréenknak annál bizalmasabb színezete legyen. Szívből szerető barátnéd
Mercedes, enfant de Marie.»

Nagyon izgatottan s szinte magánkívül tette Pepita félre a levelet s nem vette észre, hogy még nincs vége. Nem olvasta még el ezt az utóíratot:

«Fölösleges is mondanom, hogy nagyon fogunk örülni, ha veled jön hugod is».

Ám Pepita már dagadó vitorlákkal repült képzelete szeszélyes habjain, semmit sem törődve a névtelen hugocskával... Itt van Pepito, kérdezősködött felőle, szeretné látni. Vala pedig ez a Pepito csinos fiatal ember, még csak huszónöt éves, hozzá gazdag, gróf, szép tehetséggel megáldva, sokat ígérő diplomata, a ki Brüsseltől azzal a szándékkal jött haza, hogy szülővárosában, melynek leányai jó családanyák hírében álltak, megházasodjék. Egy perc nem sok, de annyi se kellett, s Pepita magára alkalmazta a kapóra jött mondást: nevem Pepita, tied Pepito; e házasság épp összevaló.

S meg levén győződve az isteni gondviselésről, látván továbbá helyetteseit, ritka ókossággal kezdte jövőjét emigyen nyélbe ütni: bizonyosan

jó sorsa ez este megteheti Pepito komaasszonyává, s ha már egyszer meg van téve ez az első lépés, menten bele kaphat menyasszonyi kelengyéje összeválogatásába, a mint hogy valóban meg is kezdte azzal a kilenczágú grófi koronával, melyet majd Pepito ad neki ajándékba.

Diadém csak nem kell: ez nagyon köznap. Neki valóságos korona való saphirkövekből, a milyent de la Tuna grófnőn látott Sevillában egy «Palacio de San Telmo»-beli bálban. Mivel pedig nagyon nem illenék magának kérnie Pepitótól ezt az ajándékot, eltökölte, hogy szemenszedett uton-módon adja majd tudtára kívánságát jövődöbeli sógor-nője, Mercedes által; vagy talán még jobb lesz fölhasználni e célra az utóiratban említett hugát: hisz oly egyszerű, oly együgyű, hogy bizonyára szívvel-lélekkel örömet áll majd rudnak...

Menyasszonyi ruhájára nem volt szükség gondolnia: az a vőlegény gondja. Atlaszszöve, csipkéje, narancsvirága, mind, mind fehér lesz; abban véteti majd le magát, hogy gyermekeinek hagyhassa emlékül e képet... s melleleg megboszanthassa Elvirita Pachecot. Nem mondta-e csak minap ez az ostoba fruska, hogy ő, Pepita, falusi liba? És csak azért, mert Elvirita Madridban töltött néhány telet nagynénjével, a marquesával... Micsoda finom visszavágás! Azonnal fog majd neki küldeni egyet

menyasszonyruhás arczképeiből valami kedveskedő ajánlással, a miért majd szörnyen dúl-fúl.

A ruháról, mit a fényes ünnep estéjén ölthetne magára, szükséges már egy kissé elgondolkoznia. Kék legyen-e, vagy rózsaszín? Ez a két szín illik neki legjobban; a rózsaszínben kissé halványabbnak látszik, azért talán jobb volna a kéket választania... Asmodeo, a «Correo» báli krónikása azt mondta a «Moda Elegante» rovatában del Pino herczegnéről, hogy kékszinű gazeruhájában fölidézte a hullámok öléből felszálló Amphitrite emlékét. Pepita Ordoñez nem tudta ugyan biztosan, ki volt ez az Amphitrite; de azt gondolta, majd utána jár a nagy tudós don Recaredo Conejónál, s azért végre-valahára a kék ruha mellett döntött.

Mégis előbb próbát akart tenni; de e pillanatban nem volt semmije, a mi kék lett volna... Ah! mégis; volt ott a sarokban egy darab selyempapíros, melybe gyertya volt takarva... Pepita belefoglalta a nyakát, melyről előbb lehajtotta nem éppen tiszta kis perkálgallérját. Pompás! Nagyszerű! Immár elbujhatik mellette Asmodeo s del Pino herczegné, meg Amphitrite a tenger fodros hullámaival; mert már e gyertyapapírossal is szebb volt Pepita a föld és víz valamennyi szépeinél.

S á mint, fölbuzdulva a saját szépségén, rámosolygott a tükörben látszó baba-arczára, s kinyuj-

totta kezét, mintha utána akart volna kapni rózsás álmainak törékeny szárnya után, észrevétlenül lelökte a másik levelet, a kis ördög társát, mely elfeledve hevert az asztalon. A kártya leesett a földre, halk koppanása a kőlapon mintha panaszt emelne a papiros némi sóhajtasaképen: Hát így bánik velem nagyságod, Pepita kisasszony? Pepita lehajolt, hogy fölvegye... Micsoda boszúság! Hogy most ily ostobaságokkal kell yesződnie, mikor pedig oly komoly gondolatokkal volt elfoglalva!... S milyen levél! Borítékja durva és négyszögű, a betűk rajta vastagok s egyenetlenek. Címe: Señorita doña Josefa Ordoñez y prima, Calle de las Naranjas, num. 8. Az y prima,* a mi — tekintve, hogy Spanyolországban az apa családnevéen kívül az anyáét is szokás használni, — lehetett volna Pepita második családneve is, de valójában arra a névtelen húgra vonatkozott, a kivel Pepita ráadása-, árnyéka-, járulékaként bánt a két levél, gúnyos mosolyt csalt az utóbbi ajkára. Hát még a mikor tekintete ráesett a helyes Calle de Naranjas helyett hibásan írt «Narangas»-ra! Oh szörnyűség! Művelt lelke oly rettentően sértve érezte magát, hogy mérges mozdulattal tépte szét a borítékot.

Mária gyermekeinek kék bélyeges nyomtatott

* és unokahuga.

íve volt benne. Az elnöknő tudtára adja rajta Josefa Ordoñez kisasszonynak s névtelen hugának, hogy másnap: márczius 3-án, pénteken reggel nyolcz órakor a kongregáció tagjai közösen fognak áldozni a szokott templomban; pontos megjelenést kér s egyúttal azt is közli az ív, hogy ugyanazon mise alatt ötven szegény öreg asszony is, kiket a kongregáció gyámolít, járul majd az áldozáshoz; az istentisztelet végeztével meg fogják őket a tagok bőséges reggelivel vendégelni s az ünnep befejezésekép ruhát osztanak ki e szegény teremtések között a katekézisen való buzgó jelenlétük jutalmául. Ez a tudósítás úgy érte Pepitát, mint valami hideg víz-sugár, s képzelete hasztalan próbált más utakon barangolni, izzó szinekkel festegetve elébe az érdekes csoportot: a saját, áhítatában elepedő szépségét, a mint a gyertyák misztikus fényében, arczán Murillo azon angyalának aszketikus bájával, a ki istenes Jánosnak vállára segít föl egy szegény beteget, — az Úrnak oltárához kísér egy gyámoltalan vén asszonyt...

Szép volt ez is, de a másik kép mégis jobban tetszett neki. Dühösen, majd hogy könnyekre nem fakadva morzsolta ujjai közt Mária gyermekeinek kártyáját s gondjai özönében ide-oda mozgott a széken... Éppen csak ez kellett! Milyen időszerű ez az értesítés! Mintha bizony az a félszáz vén

asszony nem áldozhatnék valamely más napon! Valóban szörnyű volt meghasonlása: vagy le kell mondania a grófné esti ünnepségéről, vagy nem szabad résztvennie a közös áldozásban, vagy nem marad más kibuvója, mint hogy elmegy áldozni, a mit készültekép bál előz meg, zene s a komázók sorsvetése...

Végre ez tűnt föl előtte leginkább elfogadhatónak; mert ugyan egészben véve mi rosszat is tesz voltakép az este a grófnénál? Több úgy se kell, mint hogy valamivel korábban távozzék, alhasson egy-két óra hosszat, s legyen egy-két percze lelki ismerete vizsgálatára a készüllet előtt.

Csak hogy a dolog bibéje, a mitől pedig nagyon félt, a páter Rodriguez volt, Mária gyermekeinek a gyóntatója, a ki szünet nélkül hangoztatja, hogy nem szolgálhatni ugyanazzal az egy szívvel Istennek is, világnak is; meg az az unokatestvér, e rettenetes páter jobb szeme, a ki véghetetlen vad és együgyű, és a ki sohse tudja megérteni azt a kötelességet, mit egy előkelő ifjú nőre ráparancsol a jó társaság, és soha se is lesz rábirható arra, hogy elmenjen vele ide is, oda is. Ha valahogy nyélbe üthetné, hogy elcsalhatná, akkor, akkor tán még se merné őt megróni páter Rodriguez azért, miben büntársának kedvelt tanítványát látná. Ezen tűnődve üldögélt, s ez volt a pillanat, hogy nem tudta, mit

tegyen, hogy az öltöző asztalra támasztotta mindkét karját s szemlélte a tükörből rá meredő babaarcot, homlokán a szarvacskákkal.

S ugyancsak e pillanatban pattant föl a szoba ajtaja s belépett unokahuga, Teresa, a névtelen hűg, az árnyék, mely a két levélben szerepelt. Kezében két darab rossz, nagy virágos, nagyon csunya perkált tartott s oda nyújtotta őket külön-külön kiterjesztve, mint Veronika kendőjét, Pepita felé, gúnyos idegesen szólva:

— Meg tudnád-e vajjon mondani, melyik a föle, melyik az alja e szabásnak? Ez itt la vánkoshéj is lehetne, nemcsak derék!

Azután a rosszul szabott ruhára hajolt a formás, büszke nyak, a minőt csak Perugino Madonnáin láthat az ember.

II.

Kevesen ismerték a városban Teresa Ordoñezt valódi nevén. «Pepita hugá»-nak hívták mindig; mert az ő ragyogó egyénisége homályba borította vakító sugaraival e szerény leánykát, mint a hogy elhomályosítja járatlan szem előtt az igaz gyöngy bágyadt fényét a gyöngyház ismert ragyogása.

Pepita Ordoñez tényleg egyike volt amaz előkelő vidéki nőknek, a másodrangú szalonok királynőinek, kiknek kormánypálcája a legyező, országuk

almája valamely kenőcsstégely avagy puderbojt; valamely kicsi székváros. szűk egén ragyogó elsőrangú csillagok egyike, a kik mivel sohse láttak tágabb égitájakat, azt hiszik, hogy hasonlók a divat azon egyéb csillagaihoz, kiket az ujságoknak a nagyvilág dáridóiról szóló éremlygős krónikáiból ismertek. Mikor Pepita azt olvasta bennük, hogy ez vagy az a hercegné Párisban divatba hozta a gazellaszemek színét, vagy hogy valamelyik hercegisasszony bugyogóban jelent meg Nizzában, csak mosolygott, mosolygott az egymást megértő kölcsönös jó barátok mosolyával, a hogy királyok nevetnének egyik a másra, látva, hogy a nagy közönség csak most jut tudomására azoknak a titkos szerződéseknak, miket ők már tíz esztendővel ez előtt írtak alá.

És valóban van valami közös vonás a divat e nagy és kis királynői között, mint a hogy van az Uranus-bolygó világtérbeli rengeteg pályája s ama kör között, a mit valamelyik varju ír le a levegőben: a forma közös vonása. Soha se lesz a szalon e hösnőiből a háznak őrzőangyala, se a fővárosban, se a vidéken. Itt is, ott is hiuság a szántóföldjük, pletyka a vetésük, nyilvános botrány az aratásuk. Teresa épp ellentéte volt unokatestvérének: ellensége minden szereplésnek, visszavonult s még sem ismeretlen. Hozzászókött szomorú helyzete súlyához, és tiszte-

lettel engedte át Pepitának a teret, s ennek két szélén úgy álltak, mint valamely háromszög átfogójának két végén a két befogó, melyek egy pontban metszik egymást. Ez az egy közös pont a két leány között volt doña Angustias, Pepita édes anyja s Teresa nagynénje, derék asszony ugyan, de határtalanul ostoba: azon jólelkű dőrék közül való, kiknek butaságára fátyolt szokás vetni jóságuk miatt, jóságukra meg homályt vet nagy ostobaságuk.

— Nagyon jó asszony, de egy kissé butácska!

— Nagyon butácska, de nagyon jó asszony! — szokták volt róla mondogatni jó barát s ellenség vegyest, ki kisebb, ki nagyobb fokban ama jóakarat arányában, melylyel volt kiki a jóság és ostobaság, özvegy Ordoñezné erkölcsi jellemét tevő e két elem iránt.

Teresa hálával tartozott neki, hogy egy darab kenyeret kapott tőle szegénységében s védelmet elhagyatottságában, melybe édes atyja halála folytán jutott. Ez csapatparancsnok volt, s midőn 1868-ban kitört a forradalom, a tengeren túl egyik legfontosabb területnek kormányzója. De a mikor fölhangzott Spanyolországban az árulás és rombolás jajkiáltása, a becsületes tengerész, a lojális gavallér elszántan ellene szegült s a rombolókkal nagylelkűen tengelyt akasztott, csak annál hősiebben, mentől kevesebb kilátással a sikerre.

Az új kormány megfosztotta hivatalától s San Fernandóba küldte államfogolynak, mivelhogy nem akarta magára venni soha sem azt az egyenruhát, melyet egyenes elvei szerint örökre gyalázatosnak vélt. Itt nemsokára meg is halt. Végrendeletében azzal bizta meg Teresát, hogy polgári ruhában temettesse el, s azon esetre, ha a kormány netán mind azzal meg akarná tisztelni holttestét, a mi megilleti rangját, rögtön helyeztesse örök nyugalomra a temető kápolnájában. «Mert — úgymond a záradék — holtom után se kell semmi sem az árulóktól.»

Teresa méltó leánya volt annak a férfiúnak, a kinek czimerében vasvessző volt e jelmonddal: «Eltörök, de meg nem hajolok». Ez alkalommal nyilatkozott meg először valósága szerint jelleme, melyet addig álomba szenderített volt a szerencse, a mely nem édes, hanem mostoha anyja a léleknek; mivel csak a balsors fedi föl egyik-másik bátor szívnek nagy tulajdonságait.

Mikor a boldogult admirális képmutató jó barátai vetekedve meg akarták tisztelni a holtat mind azzal, mitől megfosztották az élet, fölszikkadt a fájdalomnak könnye az árva leány szeméről s egymaga szállt szembe valamennyivel. Titokban kivitte és ki is kísérte édes atyja holttestemét a temető kápolnájában levő sírboltba, a hogy meghagyta volt

az admirális végakarata: Ám a kormány politikai dacz tettének nézte az egészet s az igazság arczucsapásával megvonta az akkor tizenhárom éves leánykától az árvát megillető pénzbeli segítséget s belelökte a nyomorba.

Ekkor nyújtotta ki doña Angustias a két kezét és a bátor kis lázadó e két kar közé menekült, csakhamar oly mértékben nyervén meg a hölgy szereztét, hogy ez már két hónap mulva fűnek-fának hirdette Teresa erényeit.

— Micsoda drága kincs ez a gyermek! — szokta mondogatni. — S milyen okos! Egymaga el tudja rendezni az ablak függőnyeit!

Pepita meg azzal az örömmel fogadta unokahugát, melylyel a kis lányok valami nagy babát fogadnak. Azt hitte, hogy huga neki díszkiséretül szolgál majd, a ki nagyobb dicsőségére mindig vele lesz, és a kire, majd ha ő tánczol, rábizhatja legyezőjét, zsebkendőjét s más ilyenfélét. De csakhamar meg kellett győződnie arról, hogy a kíséző hölgynek volt elég testi és szellemi kiválósága arra, hogy elhódítsa tőle a királynői koronát s nyomban föltámasztotta benne azt a kegyetlen féltékenységet, mely deszpotizmustá szokott fajulni s kisszerű lelkekben gyökeret verni, midőn alárendeltjeikkel való viszonyukban az anyagi felelősség az úr s az erkölcsi alacsonyság. Teresa tüstént

rájött az unokatestvére magatartásában beállott változás okára, s ama finom érzéknél fogva, mely okos és szerencsétlen emberek sajátja, gondosan került mindent, a mi Pepitára árnyékot vethetett. Elmaradt azokból az előkelő körökből, melyekben amaz forgolódott, s azon középszármazású idősb nők társaságát kereste föl, kikhez, ájtatos egyesületek tagjai lévén, eleve vonzódott felebaráti szeretettel s mély vallásossággal teljes szive.

Egyik ilyen egyesület volt a «Mária gyermekeinek társulata», melyet közönségesen «Señoritas del ropero»: a ruhatár kisasszonyai néven ismertek városszerte, mert a szegények fölruházásáról gondoskodtak. E társulat műhelyében Teresa volt a legszorgalmasabb varrólány, kinél ügyesebben senki se tudott ruhát varrni a szegények számára. El-eljött ide, persze ollóval köténye szalagján, Pepita is, a ki szeretett szerepelni mind a vallásosság, mind a világ színpadán; de oly ingeket szabott, mik bátran beillettek nadrágnak, oly nadrágokat, melyeknek derékformájuk volt, olyan ruhaderekeket, melyeket, mint az imént monda Teresa, midőn fölmutatta Pepita szabóművészetének ezt a remekét, bizvást vánkos-héjnak használhatott volna az ember.

Midőn Pepita Ordoñez meghallotta unokahuga gúnyos kérdését, boszusan fölveté a fejét s csipősen válaszolt:

— Persze, divatlap szerint szabjam ki a derekakat! Vagy talán azt hiszed, hogy valamelyik nőszabóval varratnánk meg, finom díszszel, vagy mi?

Teresa Pepitára vetette nagy fekete szemét s rögtön átlátta, hogy a nagyságos kisasszony rossz hangulatban leledzik, s éppen semmi kedve koldusruhával bibelődni. Elővette az elrontott részeket s szóltanul illesztgeté őket egymáshoz.

— És azt mondom neked — folytatta Pepita egyre pattogóbban — hogy jóllaktam az egyesület derekaival és ingeivel és vállkendőivel és az egész ruhatárral. — Ezt mondva fölugrott a kisasszony, megigazgatván előbb kellő gonddal a hajtekerceket.

— Nem tudom, mit is gondol az az elnöknő? A mi ott történik, sehol sem történhetik meg. Nézd csak, nézd!

S azzal oly sietve, mintha kigyóhoz ért volna keze, Teresa ölébe dobta a társulat levelének föltépett borítékját. Teresa elolvasta a címet s megvizsgálta elül-hátul, aztán egész nyugodtan szólt:

— Bizonyára meghívó a holnapi áldozásra. Nos, mi kifogásod ellene? Azt hiszed, korán lesz?

— Nem az! — kiáltott föl Pepita, oly mérgesen vágva bele körmét a papirba, hogy gyűszűkép állott az ujján. — Nézd csak! Nem veszed észre, hogy «narangas» van rajta?

— Ugyan, te gyerek! — szólt Teresa nevetve. — Ugyan ki is várna Rosita Nuñeztől helyesen írt remeket?

— Ha nem tud írni, tisztítson kruplít a helyett, hogy leveleket küldözget. Titkár, ki narangast ír! — Butaság! Kilépek a társulatból! Ki biz én!

— Akkor csak lépj ki nyomban Mercedes Pineda társaságából is, mert abban a három sorban, mit a minap írt, két öreg hibára akadtam — replikázott vissza élénken Teresa.

— Az nem igaz! — kiáltá Pepita ingerülten. — Mercedes nagyon jól beszél francziául s azért követ el néha spanyolul írva, hibát. Az egész más. S ha kétkedél, hát olvasd el ez újabb levelét; olvasd el, érdekelni fog téged is...

S nagy diplomácziaával adta oda hugának a kis, piros, háromszögű kártyát azon hiszemben, hogy itt a kedvező alkalom. Teresa bizonyos leereszkedő mosolylyal vette kezébe, s a mint megpillantotta pecsétje helyén a kis ördögöt, nagy gúnyosan így szólt:

— Ejnye, szivem, de helyes! Az ördög mint levél-pecsét!

— Persze, ez nincs ínyedre. Azt szeretnéd, ha szenteltvízhintő és papsapka volna.

— Szenteltvízhintő és ördög között még sok dolog van, mit pecsétnek használhat az ember, a

nélkül, hogy botrányt keltene — felelt komolyan Teresa.

Félig nyílt ajkán mosolygás támadt a levél olvasára. Világos lett a kétség, melybe Pepita e két meghívó folytán esett s meg tudta fejteni rossz hangulatát, támadását az egyesület ellen és ortografikus szörnyűködéseit. Előre látta a rohamot, mely őt is fogja érni, s rögtön szembeszállva vele, hangos nevetésre fakadt és mondá, Pepita nevetség dicsekvését utánozva:

— Kilépek, kilépek! Ki biz-én!

— Ugyan mi lelt?

— Semmi! Egy kisasszony, a ki báli meghívón port-bonheur-t ír! — beszélt egyre Teresa, rámutatva az írott szóra a kártyán. — Aszondom, hogy Mercedes botlik a spanyolban, ha francziául ír, botlik a francziában, ha spanyolul ír.

Pepita elkapta hugától a kártyát s mohón kereste benne a hibás szót.

— Igen, igen, nézd, csak nézd! — diadalmaskodott Teresa. — Port-bonheur porte-bonheur helyett. Szarva közt a tőgye: port annyi, mint kikötő, porte pedig: visel, hord. — Nagyobb ez a hiba Mercedes, mint a narangas Rosita Nuñez részéről.

S torkaszakadtából kaczagva mondogatta közbe-közbe:

— Semmi, semmi; kilépek a kis Mercedesek

társaságából, én bizony oda nem megyek komát keresni.

— Igazán nem? — Nem jössz el? — vezeté be Pepita a csatát.

— Hát nem látod-e, hogy port-bonheurt írt? Hogy is tehetném be a lábam egy ilyen házba?

— Nagy gorombaság lesz ám visszautasítani a nekünk szóló meghívást!

— Eh! — felelt Teresa más hangba csapva át — nem hálnak bele! Rám ott egyáltalán nincs szükség!

— Abban nincs egészen igazad! — felelt csipősen Pepita — mert kiteszed a mamát s engem annak, hogy majd azt hiszik, mi hagytunk otthon, mint valami hamupipőkét.

Teresa ránézett unokatestvérére s némi keserőséggel elkezdett nevetni, de mivel, mint afféle törülmetszett andalúziai, szerette a tréfát, és egy kicsit gonosz kedve is tellett rokona boszantásában, másrészt meg tudta, hogy csak erős csipkedéssel vehető el Pepita uralkodni vágyó követelőzéseinek éle, nagy szemmeregetve, neki fújt arczczal mondogatta mókázva:

— Port-bonheur!

— Mily együgyű, balga, kicsinyeskedő vagy azért a szóért! — rikoltozott Pepita magánkívül. — Tán bizony jobban akarsz tudni francziául Merce-

desnél? Persze a páter Rodriguez vagy Rosita tanították rá!

— Port-bonheur! — hajtogatta egyre Teresa, még jobban meresztve szemét s neki fújva magát.

— Ha miseruhákról s papharisnyákról volna szó, abban megoktathatnának, de ebben...

— Port-bonheur! — mondogatá Teresa szüntelen. — Mintha mondaná, a boldogság kikötője... Képzeld csak el a jó Metternich herczegnét egy kikötővel, a karján hajóival s mindez...

Pepita nem birta tovább, hogy gúny tárgyalgyen kedves Mercedese s az ő társa, Metternich herczegné, a párisi nagy szalonok kissé kopott királynője, s azért halványan a méregtől fölkiáltott:

— Tudom, megsz az irigység, mert látod, hogy mellettünk csak másod sorba jössz!

Teresa viszketni érezte a nyelve hegyét, mintha hangyák csipkednék; mégis erőt vett magán s a kedves Pepita fejéhez szüntelen tréfásán csak e szót vagdosta:

— Port-bonheur!

— Ha nem jössz el Mercedeshez, nagyon jól tudom, miért nem jössz: a páter Rodriguez hizelgő, képmutató, álszenteskedő töprengései miatt A holnapai áldozás miatt...

Teresa szembenézett, szemtül-szembe unoka-

testvérével s erősen hangsúlyozva az egyes szótagokat, nagy gúnnyal felelt:

— Igaz, igaz, tökéletesen igaz!

— Látod, látod — zajongott a másik — ilyenek a szentek. Mi, bűnösök, elmegyünk a bálra, azután Isten befogadására, a mikor kell; mert világos, hogy semmi rosszat se teszünk ott. De hát ezek az angyalok, ezek a kanonizált szentek, nem tehetik ugyanezt, nem merik. Mily bűneik lehetnek, hogy ennyire félnek!

— Csak képzelődj! — felelt Teresa komolyan.

— Nem kell képzelődnöm; tudom. Ismerem gonosz fortélyaidat, melyeknek célja, hogy nevetéssé tégy engem, magad pedig szerény, visszavonult leánykának tűnj föl, hogy «mesilla del turron»-nak mondjanak az emberek, mivelhogy mindenhová elmegyek.

Mesilla del turron* volt csakugyan Pepita neve, mert csak úgy ott volt minden, akár egyházi, akár világi ünnepen, mint a mogyoró- s turronárusok hordozható asztalkájukkal minden bucsún s népi ünnepségen. Teresa, ki nem ismerte még e csúfnevet, jóízút nevetett s kedvesen mondá:

— Valóban találó elnevezés! El kell ismerni, hogy az emberek igazságosak.

* Turron, főleg karácsonykor kedvelt kalácsféle.

— Persze, hogy! — sziszegé Pepita. — Azért nem sikerült minden ravaszságod daczára se még férjet fogni horgodra! Hacsak éppen Minuto jó barátodnak, a szent Márk temploma sekrestyésének nem lesz a felesége!

— Nagyon jó partie! — vélekedék Teresa tréfás komolysággal. — Özvegy ember, van hét gyermeke s gyertyavégek meg misebör járadéka. Ha megkér, hozzá megyek egy hét alatt.

— S jól is teszed, édesem, mert a többi szőlő savanyú, s ha még úgy szineskedel is, tudod a közmondást: Selyem lehet százszor is a majom ruhája... A neve Teresa.

— Selyem? — kérdé Teresa némi megvetés és keserűség vegyülékével. — Nincs egyetlen egy selyemruhám se! Az utolsót is, a mi volt, édes jó atyám vette.

Úgy látszott, Pepita nem akarta érteni, mit akart ezzel Teresa mondani. Fölkelt annak jeléül, hogy a mulatságnak vége, s megemelintve ujját, így szólt:

— Végre még egyszer: jösz-e, nem jösz-e Mercedeshez?

Teresa fél szemével pislantva, ajkbiggyesztve nemet intett fejével, s a közben, hogy fölemelte jobb keze mutató ujját, bohóskodó hangon mondá:

— Nem... Nem... és nem!

— Majd meglátjuk — kiáltja Pepita, boszú-

san az ajtónak tartva. — Megmondom a mamának s ez majd megpuhítja kemény fejcskédet. Még csak az kellett, hogy a te akaratod legyen törvény e házban. Kevélység, lelkecském, kevélység az egész, mely a pokolba visz majd, bármint kapaszkodol is a páter Rodriguez reverendájába...

— Köszönöm jó szándékodat, nénécském! — válaszolt Teresa. — Kerüld a kevélységet, monda a páva.

Azzal egész nyugodtan kapott bele a ruhaderék szörnyeteg ujjainak fölvarrásába.

III.

A rossz kedv azonban nem vette el Pepita jó étvágyát. Sötéten, morgolódva, de egy szót nem szólva, reggelizett be az nap három bárány-kotelettet és négy lány tojást. Kissé sűrű gyöngyfoga oly mohón s irgalmatlanul örölte meg a koteletteket, akárcsak valamelyik juhász, s a lány tojásokat is oly csendben nyelte el, mint a mily szótlanul megszokták nyelni a megalázó szenvedéseket a nagy emberek, nagy titkok után szaglászva. A lány tojás iránti szenvedélyes szeretete szüntelen arra emlékeztette Pepitát, hogy ő is csak ugyanabból az anyagból való, mint bármely más közönséges nőszemély.

Teresa ellenben, ki közlékeny volt, mint mindig, apróra elbeszélte doña Angustiasnak az ünnepséget, mit másnap terveztek a Mária-gyermekek. A jó asszony tetszetős örömmel figyelt reá s csak itt-ott szakította félbe egy-egy megjegyzéssel, melyek rendszerint arról tanuskodtak, hogy szive jósága felülmulja bölcsességét. Pepita hallgatott, evett s boszankodott. A grófné ünnepéről, se Mercedes meghívásáról mindaddig nem esett szó.

— Érdemes látvány! — szólalt meg doña Angustias, krónikába illő együgyűséggel. — Húsz vénasszony, a kik áldoznak!

— Nem húsz, néni, hanem ötven!

— Kedvesem! — kiáltott fel doña Angustias. A csodálkozás néma szobrakép ült helyén, tátott szájjal s fölsvont szemöldökkel, mert az volt egyik jellemző vonása, hogy folyton-folyvást csodálkozott s annak híre, hogy esik, csak oly bámulatos lett volna előtte, mint azé, hogy a város kis-folyójában vízilovak vannak. Mindenre csak ez volt szava: kedvesem, bárki volt is az, a ki beszélt, s csodálkozásának fokmérő: szemöldökének vonogatása és szájának tátogatása voltak.

— Ötven öreg asszony áldozik! — szólalt meg végre. — Semmi esetre se maradok el onnan, Mikor indulsz?

— Meglehetős korán Rositával — felelt Teresa.

— Akkor én később megyek Pepitával. Nemde, gyermekem?

A «gyermekem» a tányérba ütötte le fejét s szárazon felelt:

— Nem tudom, elmegyek-e? kissé meg vagyok hűlve. S e perczben gyöngén köhécselt, mitől a papirtekercsek lábacskaí mintegy részvevően megremégtek.

Doña Angustias új okot talált leánya meghülésében a csodálkozásra; ez pedig, bizonyára, hogy megnyugtassa édes anyját, csaknem akkorát nyelt a lágy tojásból, a mekkora ennek érzékeny szíve. Teresa elrejté mosolygását, s miközben rövid kortyokban szürcsölgette kávéját, a világ legártatlanabb pofácskájával mondá:

— Akkor hát csak korán feküdj le és próbálj izzadni.

Pepita azzal a rekkenő nyugalommal fogadta huga malicziózus tanácsát, mely a zúgó zivatar előtt szokott járni s tovább evett és hallgatott.

Félórával utóbb utra kelt Teresa, összefogva vállköpenyékjét s félig eresztve le arczára a fátyolt. Mozdulatain ama bájos természetesség ömlött el, mely maga a kellem. Rosita háza felé tartott; Vicenta, az öreg szolgáló, követte őt egy nagy, Mária-gyermekeinek jótékony műhelyéből való nyaláb ruhával, melyeket másnap ki szándékozá-

nak osztani az áldozó öreg asszonyok között. Teresa varrta mind e ruhákat, s most Rositához ment, az egyesület másodtitkárához, az ő bizalmas, jó barát-nőjéhez, hogy az ő segítségével egyenlő csomagokba osztsa.

Gyakran megesik, hogy ismeretlen emberek neve a hozzá fűződő tulajdonságok miatt balvéleményeket szül róluk. «Kövér» urat senki se képzel soválynak, «Fekete» kisasszonyt fehérnek, «Legény»-t házasnak. Szakasztott ez volt az eset Rositával. Ha ifjú ajk, teszem a Teresáé, avagy Pepita Ordoñezé ejtette ki Rosita nevét, s mindig kicsinyítve, az ember fiatal leánykának vélte.

A «ruhatár kisasszonyai»-nak e másodtitkára Mária gyermeke volt ugyan, de bizvást nagynénje lehetett volna magának szent Annának. Kora épp oly ismeretlen volt, akár az egyiptomi piramisoké: beleveszett a történet előtti időkbe. Csak annyit tudtak róla, hogy édes atyja vitéz katona volt s dicső halált halt a baileni csatában, melyben don Teodoro Reding generális parancsnoksága alatt küzdött. Attól az időtől fogva Rosita Nuñez árva volt, kinek éveit csak a Montepio állami segítő-alapnak havonként összeállított névsorából lehetett volna kiszámítani, mert onnan húzott évdíjat. Havonként kapott tizenegy duro árvapénzt s oly szakértelemmel tudta beosztani bevételeit s kiadá-

sait, mely a legtöbb pénzügyminiszterben sincs meg; mert az élelmezéstől vonta meg, mi ruhára kellett s a vámon takarította meg, mit a révén vesztett, úgy hogy megmaradt minden hónapban még két pesetája érintetlen; az egyik a szegények, a másik előre nem látott esetek számára, pl. két fillér a levélhordónak, egy-kettő lámpaüvegre, fél réal levélbélyegre.

Az évek Rositából, jellemét tekintve, valódi vénleányt neveltek, mind azokkal a nagy erényekkel, kis gyarlóságokkal s ártatlan, nevetséges félszegségekkel, mik ez osztály sajátjai. A vak és gúnyolódó világ nevetséget űz e gyöngéd lelkek ezen tulajdonságaiból, mert hamis logikájának türelmetlen törvényei abszolút tökéletességet követelnek tőlük, a helyett, hogy előbb e világ maga törekednék reá; anyali alakot vár tőlük, a melyért megveti az emberit. Az emberek mosolyogtak azon, hogy a Mária-gyermekek másodtitkára narangast írt, de senki se csodálkozott azon, hogy a száz és néhány czédula egy olajos mécs fogyatékos világánál íródott egy mosóasszony betegágya mellett, a hol Rosita már három éjjel virrasztott egymás után, míg az egyesület valódi titkára, a kinek kötelessége voltakép a meghívók kiállítása, közszemlére állott a színház valamelyik páholyában.

Az emberek nevettek Rosita ártatlan bogarán,

hogy rejtegette a korát, de senkinek se volt egyetlen méltató szava azon önkéntes áldozatok, titokban űzött önmegtagadások és könnyek számára, melyek csak nemes szívből fakadnak, azon könnyek számára, melyeket annyi éven át hullatott idegen szenvedés láttára.

Megrótták azért, hogy a házon kívül töltötte a napnak igen nagy részét; de senkinek se jutott eszébe, hogy ez a szegény leány, a kit senki se szeretett, egymaga be tudta fogadni szívébe az egész világot s kedve-szegve érezhette magát magányos, elhagyatott otthonában a családi kör után epedő vágya miatt, s ez okból kereste föl az árvaházat, hogy ott hagyja az anyai szeretet melegét; az anyák lákását, hogy szívükbe csepegtessék a leánygyermek vigasztalását; az Isten házát, mindnyájunk édes atyjáét, hogy az Üdvözítő lábainál gyűjtsön erőt, melyre rászorult, hogy farkasszemét nézhessen szomorú, egyhangú és mindig egyedül való holnapjával.

Ereje nem lankadva hordozta valamennyi kereszt legszomorúbb, leggyötrőbb, legvigasztalanabb keresztjének terhét: a lelki magára-maradottságot. Igaz, kétségtelen, hogy hervadt rózsa volt Rosita Pepita Ordoñez rugalmas mondása szerint, csak-hogy olyan hervadt rózsa, mely teljesen megtartotta édes jó illatát.

A világ, mely inkább könnyelmű, mint gonosz, inkább szájalomra méltó, mint elvetemült, egy tekintetben mégis igazságos volt erényeivel szemben. Nyitva voltak előtte a legelőkelőbb arisztokrata házak; befentese volt e családoknak s harczoltak érte a jámbor társulatok, persze nem annyira azért, hogy a legfő díszállásokra helyezték, hanem hogy neki juttassák a munka dandárát. Ő volt mindenütt a másod-elnök, másod-titkár, másod-pénztáros: szóval ő volt az előkelő hölgyek jámbor teherhordója, a kinek hátára nyeregtáskául rátették a díszes «másod» szót. Egyébként közönséges volt a viseletében, nagy a tudatlanságában s egyszerű, mint a lelki szegények, kiknek Isten megígérte a mennyek országát, kétségkívül azért, mert az emberek azon vannak a földön, hogy kiérdemeltessék velük gúnyolódásuk és megvetésük árán. A mi külsejét illeti, egy zöldségárusnő, kinek Rosita egy nap vigyázatlanságból feldöntötte salátás kosarát, Velazquez ügyességével egy-két szóval emígyen rajzolta:

Nini, itt jön egy csudabogár! Feje akkora, mint egy bagolyé, teste meg, mint egy verébé! — kiáltotta oda társnőinek a zöldség ez istennője, miután előbb tetőtől-talpig végig nézte Rositát, a kinek feje valóban kétszer akkora volt, mint hitvány kis teste aránya megkívánta. Czipőjén azért ő is

egy darab ólmot hordott, mint az a bizonyos kis grammatikus, Philetas, hogy a szél valahogy el ne találja vinni. Arczát, mintha kicsipkedték volna. Haja pedig, melynek gyanus volt már a feketesége, úgy ki volt kenve s homlokához oda tapadva, hogy gummifőkötnök is nézhette volna bárki. Ruhája mindig a kármelhegyi Boldogasszony csuhája volt a fényezett bőrvvel s mellén az ezüst-éremmel.

Lakása, melyért havonként harmincz reált'fizetett az apáczák káplánjának s testvérének, egy nagyon jóra való öreg asszonynak, állt egy szobából és fülkéből, melyek kicsinyek voltak ugyan, de tiszták. Fürgén lépdelt Teresa az oly jól ismert egyszerű, tiszta lépcsőn fölfelé s megállt a megtámasztott ajtó előtt. Kétszer is zörgetett, s mivel senki se szólt, kissé kitárta az ajtót. Gyertyák ragyogó fénye özönlött feléje, mire oszt belépett. A kicsi szoba üres volt. Egy régi íróasztalon, mely fénylett a sok olajjal való tisztogatástól, látható volt egy csinos, kristályból s mahagonifából való szekrénykében szent Józsefnek félméter magas szép szobra. Virágok vették körül köedény cserepekben s húsz-harmincz kisebb-nagyobb gyertyavég égett körülötte. Abban a kezében, melyben a szent virágos botját tartotta, valami összegöngyölgetett papiroska volt. Egy fehér-fekete foltos, nagyon csinos és tiszta macska

ült nagy jámboran az egyik széken, szemben a szoborral, s közbe-közbe fölemelte egyik mancsát, mintha könnyeit törölgetné vagy a mellét verné. Úgy látszik, jámbor macska volt ez, Pepita Ordoñez szerint egyetlen jó barátja ennek a szegény öregnek, ki családjának tartotta az egész emberiséget, mivelhogy átértette s a gyakorlatba is átvitte ama szavak jelentését, melyeket minden órában ismételtetett: Mi atyánk, ki vagy a mennyekben...

A macska, mely nemcsak jámbor, hanem udvarias is volt, farkcsóválva, háta-meggörbítve, kedveskedő nyávogással ügrott Teresa elé, mintha a háziasszony távollétében üdvözölni akarná. Teresa bizalmasan szólt hozzá: «Hát te cziczus!» s miután elvette Vicentától a bepórált ruhákat, fejét rázva megszólalt:

— Sok gyertya ég a szent előtt! Valami rendkívülinek kellett történni...

Jól ismerte barátnőjét és tudta, hogy gondjai mindig egyenes arányban növekedtek a szent pátriárka, Rosita különös védőszentje gyertyáinak számával a ki soha se hagyta teljesítetlenül nem egyszer gyerekes kéréseit. Rendkívülinek kellett lennie gondjának, melyet ezúttal jelzett a jámbor misztikus hőmérője. Annyi gyertyavég égett a szent előtt, a mennyit csak összegyűjthetett a novénák maradéka s a sekrestye kiselejtezett gyertyáiból, miket hasonló

alkalmakra szedegetett össze. Művészi részleteiben ez a kivilágítás emlékeztetett a híres moszkvaira, a legutóbbi czár koronázásakor.

Fölhangzott végre az udvaron Rosita szaporázó, könnyű lépése s nyomban belépett maga is, kezében papirosok, teste előre hajlott, széles nagy képén torz aggodalom, s piros szemében két nagy könnycsepp, melyek mintha ki akartak volna törni belső börtönükből. Udvariasan elbucsúzott Vicentától, ki éppen kilépett s aztán Teresához fordult, hogy szó nélkül megcsókolja.

— Ugyan mi ez? — kiáltott fel Teresa álmélkodva s majd a szent szobrot, majd Rositát szemlélve. — Mi baja? Mi történt?

Rosita a legnagyobb levertség jelével roskadt le egy székre.

— Meghalt Dolores, a mosóasszony? — kérdezte Teresa, ki előtt nem volt ismeretlen e szegény asszony betegsége s Rosita kitartó ápolása, a ki már három éjszakán át virrasztott mellette, sem pedig a bánat, mit más emberek baja okozott szívének.

— Jobban van — fohászkodott Rosita. — Nem ő halt meg.

— De hát kicsoda?

— Én magam!

Teresának rettentő nevetetnékje támadt, de a másik pillanatban eszébe ötlött: Rosita tán rosszul

érzi magát s azért mondja magáról, hogy meghalt. Épp azért gyöngéd részvétellel kérdezé:

— Mi baja hát? Beteg?

— Éppen az a furcsa — rebegé Rosita sírva — az a szomorú, hogy jóllehet ép és egészséges vagyok, mégis azt állítják rólam, hogy meghaltam.

Teresának e magyarázatra újra keményen az ajkába kellett harapnia, hogy nevetésre ne fakadjon s egyre álmélkodva nézte Rositát. Ez elbeszélte aztán, hogy márczius elseje előtt egy nappal a Montepio özvegyeinek és árváinak sajátos pontosságával megjelent a pénztárnál, hogy fölvegye árvasága tizenegy duróját. A kifizetésével mindez ideig megbízott tisztviselő, don Tomas Sanchez, a ki igen jó, igen csinos, igen udvarias ember volt, mivelhogy mindig e szavakkal üdvözölte: «a los pies de V.» s ha egy pár óráig várnia kellett, székkal is megkinálta, ez a tisztviselő a kormányváltozáskor elvesztette hivatalát.

Helyén most egy fiatal ember volt, a ki szintén nagyon jó és szorgalmas, annyira szorgalmas, hogy egy álló óráig föl se ütötte fejét s észre se látszott venni, hogy valaki várakozik. Ez a szorgalmas úr tehát, midőn végre átvette az irományokat, miket neki Rosita csak úgy a forma kedvéért nyújtott át, végignézte azokat elejétől végig, összehasonlította

egy vastag jegyzékkel s aztán ünnepiesen kijelentette:

— A kifizetésnek nincs helye Doña. Rosa Nuñez y Menéndez meghalt ez év februárius 15-én.

Rosita Nuñez megmerevedve állt ott ámultában. Ha látta volna páter Rodriguezt ficsúrnak öltözve mókáskodni, arcza nem fejezett volna ki nagyobb álmélkodást. Szeme, szája oly tágra nyílt, hogy majd hogy el nem ferdült s a legnagyobb szörnyűködés és meglepetés hangján kérdezé:

— Igazán?

— Így szól a madridi vezérigazgatóság jelentése. Itt a mellékelt bizonylat.

Rositának torkán akadt a szó annak a sírkőnek a terhe alatt, melyet oly váratlanul borított fölébe az állam; mégis még a sír fenekén is szerényen, csupán ennyit bátorkodott megjegyezni:

— Ez akárhogy, de tévedés!

A szorgalmas úr megint nyugodtan fölvette a tollat s tovább írt, a nélkül, hogy egy szóra méltatta volna a megszorodott árvát.

— Hát ki vagyok én ezentúl? — kiáltott föl, ide is, oda is forgatván téveteg szemét. — Valámi purgatoriumi lélek?

— Nos, ha kegyed purgatoriumi lélek, akkor menjen oda, hol a papok miséznek érte! — biztatta a tisztviselő.

Ezen elutasításnak voltairianus íze végre elriasztotta Rositát, a ki igen leverten sietett hazá azon hiszemben, hogy valami hegy szakadt le rája s minduntalan meg-megtapogatta magát, hogy lássa, valóban holttest-e ő? Meghányta-vetette ezt az esetet a szomszédjával, a ki gondolkozott e történeten s lassan-lassan rájött, hogy bár olyan volt is a Rosita egészsége, mint a makk, mégis névkönyvbeli elnézés folytán került a holtak közé; rájött arra is, hogy föltámasztása végett valami kiútra van szükség: vagy magának kell magát a madridi vezérigazgatóság előtt személyesen igazolnia, vagy a fővárosban valamely befolyásos emberre szert tennie, a ki mind eme nehézségeket elhárítsa. Rosita nyugtalanul feküdt le az este s gyötrő aggodalmakkal telve ébredt föl. Azt álmodta ugyanis, hogy életben léte bizonyságául hosszasan belenézett a tükörbe s élőnek, egészségesnek, erősnek, épnek s még... csinosnak is találta magát.

Borzasztó! A titkos önszeretetnek valamelyes kovácsa lesz ez, mely a szomorúság ez órájában kezdett erjedni! Közölnie kellett e szörnyű félelmét páter Rodriguezzel, a ki ránézett s eloszlatta kétségét a felől, mi ez álmot kelthette s éppen nem vigasztaló szavakkal tépte szét.

— De hogy menjek én Madridba? — szól ke-serves könnyhullatások közt Teresához. — Pénzem

nincs; a vasút nem hitelez, s ha hitelezne is, hogyan bátorkodjam én, magányos nő, Madridba, mely tele van liberálisokkal?

Rosita ugyanis egyszerűen azt hitte, hogy a liberálisok szaryakkal és farkkal járnak-kelnek Madrid utczáin s inegtámadnak minden békés embert. A liberálizmus volt ugyanis az ő botrányköve s oly igaz gyűlöletet érzett e modern irányzat iránt, hogy a litánia e gyanus verse: libera nos Domine helyett alázatosan, gyöngéden, s reménységgel telve mondogatta: Carlita nos Domine...

Teresa részvéttel hallgatta e szokatlan baleset elbeszélését s a mikor megtudta, hogy valamely befolyásos személy a fővárosban mindent rendbe hozhat, az ifjú leány nemes meggondolatlanságával, mely bevégzettnek látja mindig a még csak szándékolt jót, fölkiáltott:

— Ha csak ez a baj, már föltámadottnak tarthatja magát!...

A hivatalos halott aggódva nézett Teresára, a hogyan Márta nézhetett Jézusra, midőn látta, hogy Lázár sírja felé terjeszti ki kezét.

— Nos, igen természetes! — folytatta Teresa. — Tegnap este érkezett meg Madridból Pepito Pineda, a grófné fia, a ki diplomata s ismeri az egész világot; ő két szavával rendbe hozhatja ügyét.

— De hát ismered-e? — kérdi Rosita.

Ez a természetes kérdés leszállította Teresát jó szándéka magaslatáról. Még csak látásból se ismerte az ifjú grófot, s az a jelenet, mely közte s Pepita között a komabál miatt csak az imént lejátszódott, azonnal meggyőzte arról, hogy alig számíthat unokatestvére közbenjárására. Átlátta, hogy szeleskedett, s habozva felelt:

— Én nem, de unokatestvérem s nagynéném, Angustias, ismerik őt jól s édes anyját is; majd ők szólnak vele.

— Adja a jó Isten! Indítsa jóra szívüket a szent patriárka! — kiálta föl Rosita s keresztet vetett magára. — Magam miatt nem aggódom. Isten ruházza a mezők liliumait, s gondoskodik a verebekről is; s noha én nem vagyok se lilium, de még csak veréb se, végtére még is csak vagyok... De a szegény Dolores, a mosóasszony beteg, ott a hét gyerek, s kívülem nincs más segítsége, mert a mit az egyesület ad neki, az nem elég. Holnap meg fogják operálni a mellrákját, s bár az orvos, don Manuel, ingyen gyógyítja is — nincs is ám több olyan férfi, mint ő, oly irgalmas, akár szent Pantaleon; Isten fizesse meg ezt neki! — de hát a levesek, a gyógyszerár, mind, mind azt nekem kell fizetnem. Zálogba vetettem ezüstkanalamat, s már elfogyott belőle az utolsó garas is; kikezdttem

immár azt a tíz dúrót is, melyet temetésemre tettem félre.

Teresa szeme megtelt könnyel. Megragadta Rosita két kezét s hevesen rázva fölkiáltott:

— Mért nem mondta ezt előbb, Rosita? Mi szükség volt nyulnia a temetésre szánt pénzéhez? Jóllehet azután sem hagyják majd temetetlenül. Nekem is van mintegy... mintegy tizenegy dúró, meg takarítva s oda adom őket önnek Dolores számára. Reálonként gyűjtöttem össze, hogy édes atyám halála évfordulóján néhány misét mondassak, de hát ez az alamizsna is lelke javára fog válni.

Rosita Nuñez könnyekbe tört ki; könnyei meg tudtak volna indítani egy angyalt, de mosolyra fakasztották az embert.

— Isten fizesse meg, édes leányom! — rebesgette. — Isten fizesse meg, Teresám! Látod azt a papirost szent József kezében? Ez az orvos utolsó rendelése! Nem volt miből fizetni s azért tettem bele a szent kezébe, mondván: Gondoskodjál te róla, santo mío! S ime, látod, hogyan gondoskodott! Nincs róla fogalmad, milyen terhet vettél le rólam. Már nem volt erőm, nem volt reményem, nem volt, hova forduljak... Éppen ma, a mint egy óra hosszat elmélkedem, úgy tetszett, mintha az ördögöt láttam volna mellettem, s mint ama szent öregnek, kiről páter Rodriguez beszélt, nekem is folyton a fülemben

sügdosott: akaszd föl magad, akaszd föl magad...
 Én azonban szent erővel telve feleltem neki:

— Akaszd föl magad te!

IV.

Nagy volt a zavarodás a «Szentszűz galambházá»-ban, a hogy Rosita szokta hívni szent Terézia egy mondása nyomán. Mária gyermekeinek társulatát. Ám páter Rodriguez szerint nem voltak hasonlók a fehér galambokhoz mindazok, kik az ő felügyelete alatt fészkeltek e szent bárkában. Mert valamennyi vallásos társulatban, főleg a nőkében, van egy rendszerint előkelő, nyugtalan, uralkodni vágyó elem, a mely azt hiszi, hogy szivességet tesz az Istennek, szolgálva neki és szolgálatot a vallásnak, divatból ájtatoskodva, minthogy a legnemtelebbség: a jámborságban való tetszelgés vonzza oda, melyet fiatal leányoknál csak ideig-óráig tart féken a kiskorúság verőfénye meg tanulékonyága.

De ha valamely energikus kéz rögtön le nem tépi álarcukat, vagy valamely kemény szó idején értésükre nem adja, hogy erkölcsüknek kell fölvenniök a jámborság képét, nem pedig jámborságuknak az erkölcsökét; hogy a jámbor társulatok a tökéletesség művei, melyek nem kötelezők; hogy a legundokabb képmutatás, ha valaki kérkedik a tanácsok követésével, a parancsok megtartására

meg nem sokat ad: akkor ezek a fehér galambok jámbor baglyokká válnak, melyek megfosztják hitelétől az igazi jámborságot, mert megbotránkoztatják a jót, nevetésre készítetik a rosszat; azzá a nem valószínűtlen tipussá válnak, mely nem új napjainkban s azért csak annál visszataszítóbb; azzá a nővé, a ki jámbor reggel, pogány a nap többi részében.

Ezeknek a XIV. Lajos udvarabeli, még hibáikban is előkelő úrinőknek, kik figyelemmel kísérik, ki hogyan fogadja Bourdaloue keserű igazságait, a torzképei nagy számmal vannak azon hölgyek sorában, kiket manapság láthatni bizonyos napokon, a mint kéregetnek a templomok ajtajában, s tánczólnak felebaráti szeretetből jótékony célú bálokon s folyton ajkukon a jámborság és szeretet szavai, akárcsak valamely hamisított illatszer üvegcséjén a címszalag. Egyik is, másik is bizonyos közös vonást őrzött meg s ez az, hogy szemtül-szembe hallgatnak s a mi az egyik fülön be, a másikon ki, a nélkül, hogy valami haszon volna belőle.

A piros levélkék, miket Mercedes küldözgetett szét a szélrózsa négy irányában, jelezve a komálást, a Szentszűz galambházában fölizzgatták mindazokat, kiknek mulató kedve ott ragyogott minden tettükön, mint a hogy a láz heve meglátszik az arcznak még a legkisebb izmán is. Egyformán megérezte az érintést a hiuság meg a lelkiismeret. Hogy lehessen

ugyanis ilyen rövid idő alatt egyrészt olyan kápráztató új ruhát készíteni, hogy sokkal jobban meg lehessen hódítani a gaze s virágok, mintsem a komaság segítségével legalább fél tucsat makranczos gavallért? Hogy lehessen másrészt a vallásosság sérelme nélkül menekülni az érzelmek amaz ellen-
tétés hullámozásából, mit az egyesület elnökének eljárása kevert föl, a bált követő napot jelölve ki a közös áldozásra?

A zsombékjukat széthordó hangyák serény szorgalmával indult meg nyomban a szobaleányok s szolgálak, divatárus és varrónők vándorlása. A hozzáértők ítélete szerint lehetetlen volt már valami újat teremteni; de nem volt nehéz bizonyos újszerűséggel alakítani a régi öltözékeket. A megnyugvó, bár ezzel ki nem elégített hiuság a lelkiismeretbeli eset megoldásának keresésében törte-marta magát. Hivatalos értesítések, fogas kérdések, diplomatikus íratok keresztezték egymást, mindegyik leány a maga gondolata sejtetése nélkül óhajtott kipuhatólni az út-at-módot, hogyan oldja meg a felmerülő vallásos báli összeütközést a többi. Egy se tudta biztosan, ki küldte a földerítésre szánt kártyát. Valamennyi lélekemelő egyértelműséggel állította, hogy az ünnepies áldozáson meg kell jelenni; de valamennyi, fájdalom, csodálatos találkozásképp el kezdte érezni valamelyes nagy hűlésnek a kórjeleit,

melyek egyformán azonosak voltak mindegyiken, s nincs kétség benne, hogy e hülés nem fogja engedni, hogy másnap korán reggel fölkeljen; végre mind valamennyi tartogatott a szekrénye mélyén hathatós izzasztókép, mely visszahatást kelt majd, meggyógyítja torkukat, megtisztítja orrukat, nem gyapjútakarót s egy csésze hársfateát, hanem új, könnyű, ködszerű báli ruhát.

Az idő sürgetett, már négy-óra volt délután. Végre Ritita Ponce, a legbátrabbak egyike, rá szánta magát, hogy személyesen szerez egyiktől-másiktól értesülést. Valakinek ugyanis meg kellett kezdenie; de egy se akart az első lenni a rossz példa adásában, hanem azért valamennyi annál nagyobb szívbeli szorongással leste az alkalmat, hogy nyomban követhesse.

Ritita Poncenak ez volt a terve: egyenest Pepita Ordoñezhez ment, s félrehúzta anyját, a semmi rosszat se gyanító doña Angustíast. Sietve s kellenlőn jött elő, mint az, a kit fontos teendőktől szólítanak el.

Am Ritita éles szeme rögtön észre vett a ruháján néhány szál rózsaszínű selymet.

— Már megvagy ostoba! — gondolta Ritita s megfogván ujjai hegyével egy szálát, megmutatta az özvegynek s megszólalt:

— Nini, nini, úgy látom, bálba készülnek...

Doña Angustias zavarba jött, de szokott éleselműséggel gyorsan bizonykodék:

— Tépés, tépés a kórház számára. Tegnap kért meg rá soror Tomasa...

Ritita Ponce nem állhatta meg, hogy ne kérdezősködjék ama különös sebkezelés felől, mely rózsaszínű selyemtépés használatát kívánja s elnyomván az együgyű kibúvón való nevetését, megváltoztatta taktikáját. Egészen közel ült a sarokba szorított özvegy mellé és suttogva, titokzatos jelek kíséretében, hazugságok szálaival egészen befonta a szegény asszonyt.

— Doña Angustias — úgymond — kellemetlen helyzetben vagyok, s csak ön segíthet rajtam tekintélyével és okosságával.

— Kedvesem!... kiáltott fel doña Angustias, most az egyszer nem ok nélkül élámulva.

— Igen, señora! Ugy-e ismeri sir Mackenziet, a ki itt tartózkodott az egész télen át?

— Azt a hórihorgas hosszú angolt a kenderszínű szakállal?

— Azt. Tudja meg hát, hogy én oktattam őt a hitben; majd meglátja, ha megkeresztelkedik.

— Kedvesem!... Talán bizony mohamedán?

— Nem, asszonyom; protestáns, de csaknem olyan...

— Kedvesem!...

— Igen, igen! S annyira meggyőztem, hogy az este Pinedáéknál szerettem volna vele találkozni, hogy megbeszéljük, ki legyen a keresztapja...

— Kedvesem!...

— Való igaz... De nézze csak, a mama épp most a fejébe vette, hogy ne menjek ma este Pinedáékhoz a holnap áldozás miatt...

— Kedvesem!...

— S azt mondja, nekem nem szabad mennem, hacsak Pepita is nem megy; ha ugyanis egy oly nagy tiszteletnek örvendő hölgy, mint ön, megengedi ezt a lányának, az zsinórmértékül szolgálhat.

Emberszív titkai!... Doña Angustias éppen nem csodálkozott azon, hogy Ritita anyja törvényhozónak ismerte őt el az illem ügyében, hanem végtelenül jól esett neki a hizelgés s szerényen válaszolt, akár csak a mesebeli holló, midőn csőréből kiereszté a sajtot:

— Jesszus, édesem!... Anyád fölötte kegyes irántam!

— Oh nem, nem! Tudja ő, mit csinál — válaszolt Ritita hizelgő mosolylyal. — S azért csak mondja meg nyíltan, elmegy-e Pepita a grófnéhez vagy nem; ha elmegy, elmegyek én is, s ha ő nem megy, nekem is otthon kell maradnom; s ha én otthon maradok, akkor ennek a szegény elutasítottnak is keresztapa nélkül kell máradnia, elmarad

a keresztelése is és ha meghal, elviszik maguk a megtestesült ördögök...

S Ritita a legnagyobb vakmerőséggel szövögette mind e hazugságokat, aggodalmasan mozgatva legyezőjét; mintha el akarta volna úzni az ördögöket, a kik elragadással fenyegették katekúmenjét, sir William Mackenziet.

— Jesszus, kedvesem, micsoda véletlen! — kiáltott föl zavarában az özvegy.

— Való igaz, doña Angustias! — ütötte a vasat Ritita tágra nyílt szemmel. — Kicsi szikra nagy tüzet gyújt...

— Nos, halld hát, kedvesem! Megvallva az igazat, én részemről egy csöppet se vágytam mulatságok után, de társa, Mercedes, írt Pepitának s a leány fejébe vette, hogy elmegy, s azért...

— Elmennek a bálba! — kiáltott föl Ritita és fölkel, mintha immár eleget tudna.

— No igen! De egy szót se róla senkinek, mert...

— Ne aggódjon semmit se, doña Angustias! Érték én a titoktartáshoz!

— Leányom nem akarja, hogy tudjanak róla, hogy mások az ő megjelenésében ürügyet találjanak az elmenetelre s aztán mende-mondák keletkezzenek, s a páter Rodriguez...

— A dicső páter Rodriguez! Mindenbe bele kell magát ártania! Mintha bizony azért, mert

Mária-gyermekek vagyok, kötelességem volna számot adni arról a sóról is, a mit fazékba tettem.

— Kédesem, annyira nem... Igaz, hogy páter Rodríguez túloz egy kicsit, de ezt mondom Pepi-tának is... Mindig tisztelettel meghallgatja, s aztán azt teszi, a mi épp jön...

— Én megteszem, s nincs szükségem arra, hogy meghallgassam; ez sokkal kényelmesebb. Ha valaki hallgatna páter Rodríguezre, valami félreeső zugban zsákban kellene élnie, arcczal a fal felé fordulva. Vasárnap azt mondta neki Róza néni, hogy a fiatal leányoknak, ha férjhez akarnak menni, mégis csak el kell járni társaságba. Tudja, mit felelt erre?...

S a páter Rodríguez hangját utánozva, Ritita Ponce vontatva mondá:

— Nagyon helyes, señora, nagyon helyes. Mindazonáltal látta kegyed, hogy nem kell az a szövet senkinek, a mely mindig kirakatban áll. Ha venni akar valaki, megveszi azt a darabot, mit odabent tartogatnak; mert lássa, az a szövet, mely a kirakatban hever örökké, bizony-bizony megfakul, señora!

S Ritita, a ki már harminczhárom évig mutogatta magát minden társadalmi kirakatban, a nélkül, hogy vevője akadt volna, nagy fölháborodással végzé:

— No lássa, a páter Rodríguez szerint az az ifjú hölgy, ki világban forgolódik, olyan, mint valami

stokkfisch, mely ott lóg a fűszerkereskedések ajtaja fölött s ki van téve annak a veszedelemnek, hogy bemocskolják a legyek.

Miután Ritita mindezt lenéző göggel kibökte, még csak időt se engedett doña Angustiasnak a csodálkozásra, hanem sarkon fordult, kirebbent s mint a vetélő, mely ide-oda szaladgál, szövögetve a hírek fonadékát; indult valamennyi jó barátnője lakására, egyikből ki, másikba be s mindenütt elmondta, hogy Pepita Ordoñez elmegy anyjával a komálásra s hogy Teresa is velük megy a páter Rodriguez föltételezett engedelmével.

Ez bátorságot öntött a vonakodó Mária-gyermekekbe, a meghültek könnyebbülést érezték a köhögés- meg tüsszögésben s az eltett báliruhák lassankint elő kezdtek tűnedezni rejték helyeikből, mint a hogy eső után kibújik a csiga szarva lassan a napra. Ritita pedig végrehajtván szándékát, nagy lelki nyugalommal vonult vissza házi foglalkozásához, s belekapott öltözéke készítéséhez, melynek az volt czélja, hogy segítsen neki a hymen hurkát vetni sir Mackenzie nyakába.

Mindazon hazugságok közül, miket e délután össze-vissza hadart, csak egynek volt némi igaz alapja: Ritita csakugyan foglalkozott azzal az eszmével, hogy szentséghez viszi sir William Mackenziet; csakhogy nem az elsőhöz, hanem a hetedikhez.

Nem remélte már, hogy harminczhárom eszten-dejével szert tehet belföldi férjre, azért külföldinek a keresésébe kapott bele.

V.

Azonközben megjött Teresa Rosita Nuñeztól. Azt kérdezgette magától, miért is ád a jó Isten nagy lelket azoknak, kiknek kevés pénzt adott, s azon a módon törte a fejét, hogyan közölhetné legkönnyebben a diplomata gróffal holt barátnőjének föltámasztását. Lehetetlennek látszott közvetítőnek megnyernie Pepitát pártfogoltja számára; sőt doña Angustiasban se mert valami nagyon reménykedni. Az anya mindig részes volt, jelenleg még legkevéssbbé, leánya ostoba szenvedélyeskedéseiben, s biztos, hogy Teresa vonakodása a komáláson való részvételtől, mely oly haragra lobbantotta a leányt, föl fogja ingerelni az anyát is s így az ügy aligha jut dülőre. Az alkalom tehát, hogy kettőjük közül valamelyiket szivességre kérje, nem volt kedvező, még pedig annál kevésbbé, mert a szegény Rositáról és az előkelő grófról, mintegy a két sarknak, melyeken az egész összeütközés forgott, a megszemélyesítőiről volt szó.

Teresa tényleg nem csalódott. Midőn a házba lépett, ott találta unokatestvére két barátnőjét, a kik a William Mackenzie katekistájának a hireire

verődtek össze s doña Angustiasszal és Pepitával hetlekotláztak. A csomó összekuszálódott. Doña Angustias csodálkozott, hogy Ritita oly hamar visszaélt bizalmával, s a leány dühös pillantásokat s szókat vetett oda anyjának, hogy ki engedte magából ugratni a titkot a tiszteletre méltó sir Williamnak az ördög körmei közül való kiszabadítása furfangjával.

A mint Teresa belépett, nyilvánvaló sértő módon mind valamennyi abba hagyta a beszédet, s oly hidegen fogadták, hogy a szegény leány szinte fázott. Pepita sugdosni kezdett egyik barátnőjével, sőt doña Angustias is röviden s ridegen felelt arra a két-három kérdésre, miket Teresa bátorkodott hozzá intézni. Ez azért szégyenkezve és sértődötten vonult vissza, doña Angustias pedig, látván őt távozni, megbánta viselkedését s hathatósan ajánlta neki, csak váltson iziben cipőt, mert esett és az utca nedves.

Majd hogy nem sírva lépett Teresa szobájába, mely az egész házban a legszerényebb volt. A szíve érezte azt a nyomást, mit a lány és nyílt természetek szoktak érezni, ha keménység, s megvetés az osztályrészük azok részéről, kiknek szeretetét keresik, de másrésről elméjében forgatta azon szomorú következményeket is, melyek egy önző, elkényeztetett leány szeszélyeiből származhatnak az olyan

derék nő, mint Rosita Nuñez, s az olyan szerencsétlen teremtés, mint Dolores mosónő számára. Teljes leverten rogyott egy székre s keserves sírásra fakadt.

De Isten nyomban segítségére sietett ama csodálatos módon, melylyel tervei dicsőségére irányítja az eseményeket. Meghallotta ugyanis, hogy kívül a tornáczon hevesen becsaptak egy ajtót: rá egy dühös, félig haragos «caramba»,* s aztán éles, boszús hangon félig ének, félig szavalat formán egy csipős gúnyvers a fehér ruháról, fátyolról, a fazékban meg két szem borsóról.

Meglepetve tártá föl Teresa a szoba ajtaját. A kis folyosó háttérében látta Márikát, a ház egyetlen, műveletlen szobaleányát, a ki viselkedésével igen sokszor fölizgatta Pepita gyöngye idegeit s mérgében tombolva csapta be az ajtót; mintha lába gyökeret vert volna, a mint egyik kezében magasra tartotta, csakhogy a földre ne érjen valahogy, a fehér és rózsaszínű selyemből meg kreppből készült hosszú uszályt, a másikban meg ugyanolyan színű széles selyemszalagot, mely már óriás csokorba volt művésziesen kötve. A szél hirtelen becsapta az ajtót, melyen Máríka kilépett, s oda csipte szoknyája szélét s mivel mind a két keze tele volt,

* szitokszó.

nem tudott magán segíteni. Teresának nevetnie kellett a leány szokatlan helyzetén a gaze és krepp-özön között; de rögtön oda szaladt, hogy kiszabadítsa veszedelmes helyzetéből.

— Megállj, megállj... ne pattogj!

— Isten fizesse meg, kisasszony! — hálálkodott Márka, látván, hogy szabad. — Ez még jól sikerült. Ha az ajtó az uszályt csípi be és szakítja el, a kisasszony, a milyen, kikaparta volna a szemem.

— Ez a ruha lesz rajta az este? — kérde Teresa.

— Igen. Az utolsó pillanatban jutott az eszébe, mert több az ötlete bármely fiskálisnál — válaszolt mogorván Márka. — Először a fehér ruháját akarta fölvenni, aztán a kéket, végre a rózsaszínűre gondolt. Már az ujjam is belefájdult a sok czérnaöltögetésbe.

Pepita ruhatáránál nem volt gazdagabb az egész városban, s mivel az özvegyasszony szerény jövedelme nem birta a fényűzés terheit, a háztartásban kellett takarékoskodni, a mi oly gúnyolódásra fakasztotta a heves Márikát.

— S még majd hétszer meg fogja változtatni szándékát — pattogott ez egyre. — A señora meg azt akarta, kérjen magától, én bizony nem tudom mit, kölcsön. De a kisasszony azt mondta, inkább el sem is megy, nem kér ő semmit se Teresától.

Márika izgatottan beszélte ezt mind el, utánózva Pepitának kissé rikító hangját s e szókkal végezte:

— Ne adjon neki semmit se kölcsön, kisasszony. Hadd tegyen föl egy vértessisakot!

— De mit kellett volna neki kölcsön adnom? — kérdezte Teresa.

— Nem tudom én; azt hiszem, valami korall-fésűt.

— Ah, tudom már!

S mintha valami gondolat kapta volna meg, hirtelen elrohant szobája felé. Boszankodva látta őt távozni Márika s szintén elment, közbe fejbólintgatva mormogott:

— Most bemegy a golyhó s oda adja, a mit kíván. Csak oszt a fejéhez ne vágják!

Teresa aközben kihúzta egy mahagonifa szekrény felső fiókját s kivett belőle egy nagy orosz bőrből készült tokot, mely gondosan be volt csavargatva selyempapirosba. Fehér bársony a bélése s gyönyörű rózsaszínű korallékszer benne. Ritka művészi becsesl bíró mű, melynek készítéséhez az a gondosság és türelem szükséges, melylyel a kínaiak dolgoznak.

Teresa rátette a tokot a szekrényre, s hosszú ideig szemlélte, szemlélte két kezére támasztva fejét. És a míg szemlélte, lassan-lassan erősen hullámsani kezdett a keble, ajkáról egy fohász röppent el s

könnyek hullottak, gyöngykönnyek, egyik a másik után, szeméből a tok bársonybélésére... Az ékszer az édes anyjáié volt. Az egyetlen emlék, mely rá maradt tőle.

Végre, úgy látszott, hogy döntött a szegény fiatal leányka s vállvonogatva susogta:

— A tok is az övé volt.

Erre nagy gonddal rendezgette az ékszer egyes részeit egy nagy kartonskatulya vattáján, eltette a tokot, de előbb megcsókolta födelét s rugójának rézgombját. Azt gondolta szegényke, édes anyja keze nyomát csókolja meg rajtuk.

Aztán fogta a skatulyát s fölkereste nénjét, doña Angustias. Szobájában akadt reá egyedül azzal foglalkozva, hogy nem éppen kicsiny atlaszczipőkre, miket az este Pepita húz majd föl, rózsaszínű bársonycsokrokat varrogatott föl. Az özvegy szemüvege fölött szó nélkül nézett rá Teresára, boszús képet akart ölteni, a mi azonban csak félig sikerült neki. Ettől felbátorodva Teresa, oda ült nagynénje lábához egy alacsony székre s kedveskedve mondá:

— Márka azt mondta, hogy Pepita az este a rózsaszínű ruháját veszi föl...

— S aztán? — felelé doña Angustias egyre azzal a szándékkal, hogy kérlelhetetlen lesz.

— Aztán semmi — válaszolt Teresa s alázatosan

hajtotta meg fejét. — Eszembe jutott, hogy e ruhához igen jól illenék az én korallékszerem.

Azonközben, hogy ezt mondta, reszkető kezével levette a skatulya födelét s föltárta a gyönyörűséges ékszeret. Doña Angustias tátott szájjal tekintgetett, kezében a cipővel, hol a kis Teresára, hol a nagy skatulyára.

— Azt gondoltam — folytató Teresa kissé megindult hangon — hogy névnapi ajándéku adom oda Pepitának. De ha már most oda adná neki, ma este viselhetné.

Doña Angustias levette a pápaszemet, háromszor is megforgatta a kezében levő cipőt és taktusban, három különböző hangon, csodálkozása, meglegedése s meghatottsága nyilvánulásaképen ismételte szokott szólásmódját:

— Kedvesem! Kedvesem! Kedvesem!

S mivel aztán nem tudott egyebet mondani, ráütött a cipővel Teresa vállára és sírva fakadt. Az pedig nevetett is, sírt is egyszerre, folyvást oda tartva a skatulyát.

— Mivelhogy oly nyakas vagy — kezdé végre az özvegy.

— S mit tegyek? — szakítá félbe szeliden Teresa. — Eléggé fáj az nekem, hogy közbe-közbe meg kell boszantanom...

— Megboszantani? Te engem, gyermekem? —

kiáltott föl doña Angustias s gyöngéden megölelte.

Aztán kezével, melyben a cipőt szorongatta, le akarta törölni a könnyeit, miközben csakhogy ki nem szúrta a szemét. Teresa véget akarván vetni e jelenetnek, a varróasztalra tette a skatulyát s távozva így szólt:

— Oda fogja tehát adni Pepitának az ékszert, ugy-e bár, néni?

— Nem, nem! — felelt vissza élénken doña Angustias. — Nem engedhetem meg. Oda kölcsönözni ez estére, azt igen; mert az a leány szörnyen utána volt, csakhogy föltehesse, de nem akarta kérni tőled! Mit tegyen az ember fia! Már az igaz, neki is van ám fejcskése!... De ajándékba, az sok, sok, s én nem akarom...

— Jó, jó! Majd még beszélünk róla! — szólt Teresa és kiszaladt vígan, elégedetten, mivelhogy sikerült megnyernie doña Angustias, s később előadhatta neki kérését. Rá se gondolt a nagy lelkek nemes önzetlenségében arra a nagy áldozatra, melyet meghozott, hanem lelkendezve mondá:

— Hála Isten! Milyen boldog lesz holnap a szegény Rosita Nuñez!

Doña Angustias loholva lépett be, kezében a nyitott skatulyával Pepita szobájába s elégedetten, még mindig meghatva így szólt:

— Nézd csak, nézd, mit ad néked ajándékba Teresa!

Pepita elpalástolta hiú öröme lobbanó érzését, melyet az ajándék gyújtott szívében s lenézően tekintett a skatulyára.

— Micsoda leány! — szónokolt doña Angustias lelkesedve. — Micsoda szív! Alázatosabb a földnél!

— Ej, no csak, milyen hőstett! — vágott vissza Pepita azzal a lenéző felsőséggel, a hogyan bánni szokott az édes anyjával. — Tisztességesebb alakban is megajándékozhatott volna.

— Ugyan, kedvesem?!

— Nem látod, hogy nincs meg a tokja!...

— Kedvesem!...

— S nem veszed észre, hogy Teresának immár kedve kerekedett eljönni a mulatságra s be szeretné magát nálam hizelegni? De biztosítlak, hogy én el nem megyek. Megteszem, hogy egy magam maradok itthon, csak hogy ő el ne mehessen. Majd megtanítom őt, hogy kell viselkednie!

Erre szorítkozott Pepita egész köszönete. Az étkezésnél egy kis mosolyra méltatta hugát, s még a vége előtt fölkel, mert megjött a fodrásznő s nem volt szabad időt veszítenie. Teresa arra használta föl ezt a jó alkalmat, hogy doña Angustias elé terjeszse ügyét s ez készségesen ajánlkozott közvetítőnek; csak az volt a kérése, hogy a mi szükséges

Rosita föltámasztásához, mindazt egy czédulára írják föl neki. Pineda grófné s doña Angustias barátsága régi volt és igen benső, s mindez gyors, szerencsés megoldással biztatta Teresát.

Megkezdődött a jövés-menés, mi szükséges volt Pepita öltözködéséhez s két hosszú óráig tótágast állt az egész ház. Ennek elteltével kibontakozott Pepita, mint valamely pillangó a gubóból, az öltöző asztal ezer aprósága közül s báli öltözéke teljes pompájában állott Mária és doña Angustias elbűvölt szeme előtt. Ruhája rózsaszínű s fehér gaze megkrepp tündér bokrétája, esti pírban égő felhő mása, és e felhő hátteréből domborodik ki Pepita mellképe, a ki maga nem volt éppen valami szépség, de annak tűnt föl ifjú üdesége s a művészet kettős zománcza folytán. Hamvasszőke hajában nagyszerű izlésre valló halavány rózsaszínű korallfésű, és a hajék többi része szerteszét szóródott el a haj között ama rózsás színnek sötét árnyalataképen, mely akkora bájt adott a tündéröltözéknek. Doña Angustias két lépést hátrált s elbájolva szemlélte leányát. Aztán kisietett Teresáért, hogy ez is csodálhassa.

Megszelidülve a tömjéntől, melyet ez istenség előtt égettek, jóságos mosolylyal, kiáradó hiusága bőségében megengedte, hogy a huga csodálja. Sőt kedvéért elő vette a korallemezekből s fehér

tollakból készült legyezőt, mely szintén az ékszerhez tartozott s ábrándozó pózban gyöngén legyezve magát, kérdezé:

— Hogy tetszem neked?

Teresa egy pillanatig őszinte csodálattal szemlélte s aztán lelkesedve fölkiáltott:

— Nagyon jól, nénikém, elragadón!

S valóban elragadó volt e leány. Senkise hitte volna, hogy az az ábrándos, eszményi, oly légies alak reggelire bevágott három ürükotelettet és négy lágy tojást.

Ám a hajviseleten még egyet-kettőt simítani kellett. Homlokán ott volt még a két ágaskodó papirtekercs, miket csak az utolsó órában volt szabad kibontani, miután a göndörítővas már meglegedett ama két inczinpincz fürtöcske fölsütéséhez, mi az akkori hajviselethez okvetetlen szükséges volt. Teresa a legnagyobb örömmel s legjobb akarral önként ajánlkozott e nehéz műtét végzésére. De az istennő zord méltósággal utasította vissza önzetlen ajánlatát, mondván, hogy majd elvégzi ezt Márka is.

Midőn Teresa látta, hogy megvetik készségét, visszavonult szobájába s doña Angustias is távozott, hogy mindig kevés időbe tellő öltözkét befejezze; mert azon mamák közül való volt, a kik egy kissé piperéskedő leányaikra pazarolják, a mit

saját személyükön megtakarítanak, s mindig amazok fényezéséhez alkalmazkodnak.

Végre helyre állt a házban az oly sokáig megszakított nyugalom: az óra elütötte a kilenczet, s hallható volt a megrendelt bérkocsi előljárása, a mint megállt a kapunál. Nyomban reá végigzengett az egész házban egy rettenetes sikoltás, mely fagyasztóan hangzott a nagy némaságban.

Teresa ijedten rohant unokatestvére szobájába s egy időben lépett be oda a másik ajtón félig öltözötten doña Angustias. A kép, mely szemükbe tárult, szörnyű volt. Pepita ott ült az öltöző asztalánál, félig a falnak neki támaszkodva s egy folytában sikongatott. Mellette állt Márika holthallaványan ijedtében, bambán meresztve szemét a forró göndörítóvasra, melyet a kezében tartott s a melynek hegyén egy kicsi, szőke fürtöcske volt látható. Éktelen égett hajszag tölté meg a szobát.

Doña Angustias és Teresa Pepitához repültek, a kiről azt hitték, hogy halálos sérülés érte, de nem találtak homlokán legkisebb sebet se. Márika, kinek a csinos korallfésűcske magára vonta figyelmét, a tüzes vassal úgy összeszorította a papirtekercset, hogy egészen elégett s a kis hajfürt teljesen leszakadt. A következmény szörnyű volt s Pepita nyomban tisztában volt vele. Egyre sikoltozott, mintha csak fojtogatnák.

— Ne izgasd magad! — csitítgatta doña Angustias. — A baj még gyógyítható.

Ámde hiába próbálták a gyógyítást. Kopasz maradt a homlok egyik fele, a másikon pedig egy hosszú fürt lógott, mely kicsúszva a papirtekercsből, átélte a balsorsot.

— Lehetetlen! lehetetlen! — kesergett Pepita. Iszonyú a formám, akár csak egy eszelőse!

— Csenedesedj, édesem! — vigasztalgatta Teresa. Két fürt helyett göndörítünk egyet és minden rendben!

Pepita örömmel járult e tervhez, mely nemcsak megmenthette hajviseletét, hanem még eredetiség színével is láthatta el. Egy pillanat alatt csavarta rá ujjára Teresa a megmaradt hajfürtöt s rendezte el Pepita homlokán. Egy perczig szemlélte művét a tükörben s majd hogy nevetve nem fakadt. Szabadon gömbölyödött a kis fürtkarika, mint valami Cyklops szeme, rémülten, akár az óriás Polyphemosé, látva, mint fenyegeti Ulixes hegyes nyársa.

— Milyen nevetséges! Micsoda bohóc arc! — ordítozott Pepita s össze-vissza karmolta ez arcot.

Füstbe menvén minden reménye, hirtelen idegroham jött reá. A gazefelhő, mely körülfogta, szétfoszlott, de nem az eső következtében, hanem dühének esett áldozatul, s Teresa fájdalmasan nézte, mint gurulnak szerteszét édes anyja áldozatul hozott

ékszerai, miket Pepita keze vagdalt a földhöz. Ágyba tették a dühöngőt, a ki csak tizenegy óra felé csendesedett le kissé s kérve kérte anyját, hogy még azon éjjel tegye ki Márikát, a szörnyű szerencsétlenség önkénytelen okozóját, az utcára. Ez nagy könnyebbségére vált.

Fél órával utóbb távozott Mária a házból, hóna alatt ruhája batyujával, de előbb elégtételül ezt mondta doña Angustiasnak:

— Tudja meg, señora, a való igazat. Nem szándékosan tettem, de ne sajnáljon... Azt az egyet azonban fájjalom, hogy a vassal be nem csíptem az orrát is, s nem jelöltem meg egész életére...

VI.

Morpheus mindazonáltal nem bánt mostohán Pepita de Ordoñez kisasszonynyal. Miután ugyanis még egy ideig sírt, dühöngött s be az öreg éjszakába panaszolta balsorsát, nyugodt álmot csókolt a szemepillájára s ez eltartott reggeli tíz óráig. A nap verőfényes sugara már a szemén ragyogott, mire Pepita fölveté a jobbikat; föl akarta biz ő vetni a balt is, ámde valamelyes kis fájdalom meggátolta benne. Ijedten ugrott a tükörhöz s gyuladt szeme pillájának dagadt voltán egyszerre meglátta azt a szörnyű tényállást, hogy otromba vastag árpa keletkezett rajta minden előzetes engedelem kérése

nélkül. Az elmúlt éjjel sirása és szemdörgölése meghozta gyümölcsét.

Szörnyű volt hát ébredése, oly szörnyű, hogy eszébe jutott, hogy sok ember már kisebb ok miatt fölakasztotta magát. Mivel azonban ő neki nem volt kedve hasonlóan elbánni fehér hattyúnyakával, nem adta el magát az ördögnek, hanem úgy határozott, hogy nagy beteg lesz az éktelen daganat begyógyultáig. Koczkáztatás lett volna harczra kelnie a fiatal gróffal az alatt, míg szemében rejtve kell vala viselnie a fegyvert, aztán meg szép se is lett volna a világ előtt mutatkoznia ragyogó csillaggal az egyik, ernyős mécsessel a másik szemében.

Pepita öltözéke az nap reggel nem volt sem oly gondos, sem oly választékos, mint előtte való este. Új, de már szennyes reggeli pongyola volt rajta, mellén túvel összekapcsolt skót, már jócskán kopott kendő; lábára szörnyű cinizmusában öblös, tengeri nyúlőrrel bélelt posztószél papucsot húzott s hallatlan könnyelműséggel hagyta haját fésületlenül, csak megmaradt fűrtje csüngött le lankadtan homlokára, a balesetnek áldozatul esett párja pusztán maradt helye mellett.

Pepita nem várt az nap senkit s nem is tartozott azon nők közé, a kik a szép s az eleganczia iránti érzéküknél fogva csinosak, takarosak mindig, bármely órában. Hiú volt csupán és képzelődő. S ha

nem az volt czélja, hogy irigységet keltsen vagy csodálatot, akkor semmit sem törődött magával s rendetlen volt. Oly jelenség, mely nem ritka olyan leányok között, a kik színházban és bálban tündér kezével látszanak öltözködni.

Teresa igen korán távozott Rositával, a ki eljött érte a Mária-gyermekek áldozására. Doña Angustias sűrögve-forogva szaladgált a házban, hogy a városi finomságba avasson be egy tudatlan paraszt leánykát, a kit Márika helyébe fogadtak föl sebtibe a szomszéd faluból. Pepita egy félreeső szobában bele vetette magát a karosszékbe, valószínűleg azért, hogy kipihenje tíz óráig való alvását. Bele kapott valami öt kötetes regény olvasásába, a melyet tíz filléres füzetekben szoktak árulgatni. Nagy gyönyörűsége telt ugyanis az efféle irodalmi termékekben s ezekből merített tárgyat álmodozásaihoz, közbe-közbe gyakorlati utasítást is sok más nőolvasó mintájára.

A regény czíme : Olympia sírja volt. Pepita egyre növekvő kíváncsisággal követte Arturnak, a regény hősének, kalandjait. Árva gyermek volt s fűzfa poéta. Subás Ossian-féle, a ki ritka önmehtagadásában felülmulta azt, a kiről a románcz énekelte, hogy két füge s kis czipó volt reggelije. Elrabolta a hősnőt, Olympiát, szülei házából, de előbb bölcs előrelátásból eltörte a zsarnok apa egy oldalbordáját, a

mit jó lett volna ennek saját javára idejekorán érzelmes leányával szemben megcselekedni.

Artur aztán az út mentén egy csalit mögött fölfedezett lovagvárba vitte Olympiáját, a hol kiderült, hogy sem Olympia nem az apja leánya, sem Artur nem az öreg apja unokája; hogy e másik apa és a másik öregapa, úgy mondják, nyakukat szegték. Olympiának a második apja egyszer csak ott termett már összeillesztett törött bordájával, mire Artur kereket oldott az erkélyen át, Olympia pedig elájult s csak holta után tért magához. Mindezek után csalódva, Artur Valencziába vonult vissza, a hol a szerző szerint talán most is él, mert valamelyik ismeretlen jó barátja éjjeli őrnök alkalmazta.

Teresa egyszer elolvasta a regény címét, megnézte a rézmetszetű címképet s ezt a kritikát mondta róla:

— Úgy látom, erre az O-limpiá-ra jobban ráillik az O-sucia név.*

Pepita mindazonáltal sóhajtozott a hősnővel és sirdogált a hőssel, a mi most nem is volt nehéz, mert szemén az árpa jócskán viszketett. Három óra volt már s még mindig nem emelte föl fejét a könyvről. El levén merülve olvasmányába, nem

* Le nem fordítható szójáték: limpia = tiszta; sucia = piszkos.

vette észre, hogy az utczai szoba ablaka előtt egy előkelő, izmos anglo-normann lótól vont hintó robogott el s megállt a házuk kapuja előtt.

Az a szoba, melyben Pepita épp volt, félre esett. Nem volt más kijárata azon kívül, mely az udvarra nyílt s itt szokta fogadni bizalmas látogatóit az özvegy asszony. Épp abban a pillanatban szólalt meg a kapu csöngetyűje, mikor Olympia lakása gót kapujában rémülten pillantott meg egy ormótlan kezét, mely véres főt tartott ujjaival... Kié volt ez a kéz?... Kié ez a véres fő?... S mintha valami csoda akarna felelni e kérdésekre, melyeket Pepita lázas sietséggel vetett föl magának, csak látja, mint nyílik meg épp rosszkor a szoba ajtaja s jelenik meg benne egy fekete kéz szalmacsutakkal, egy borzas fej, mely mosolyogva fordult feléje, mint a ki rá akadt arra, kit keresett. Végre kitárult az ajtó egészen s ott állt az a paraszt leányka, Márika utódja, közben így szólva valakihez az udvaron:

— No látja, hogy itt van? Egész délelőtt itt feküdt a kanapén...

Nyomban reá selyemsuhogás volt hallható, s oh, balvégzet! Pepita csak-csak hogy el nem ájult, akár Olympia, a kivel most hej, de megcserélt volna... Előtte állt Mercedes de Pineda, az ő elegáns barátnője, s e mögött Pepito a diplomata gróf, kalappal keztyűs kezében, csinosan, finoman,

kifogástalanul öltözve, mint bármelyik Windsor-palotabeli lord. Hátuk mögött feketéllett valamely kép árnyékaképen a paraszt leányka, kezében a csutakkal, s tátott szájjal bávészcodott az előkelő párra.

Vannak helyzetek, mik le nem írhatók, s a Pepitáé e pillanatban egyik volt közülük. Pepito s Mercedes átlátták s ez gyöngédségében segítségére sietett Pepitának zavarában, szeretettel megölelve őt és mondván:

— Nos, édesem, mi ez? ... Miért hagytál cserben az este?

— Szörnyen meg vagyok hűlve! ... édesem, szörnyen, szörnyűségesen! — kiáltott föl Pepita, kezével oda nyulva valóban száraz torkához, s iparkodva keble mélyéből hörgő köhögést fölszakasztani. Azért találtok is oly rendetlenül ... Azt hiszem, nagyon beteg vagyok ... Csak épp hogy fölkeltem ... S hegyibe még árpa nő a szememen ... Bocsáss meg, édesem ... Ennek a leánynak nincs helyén az esze ... be kellett volna jelentenie ...

S megpillantva a paraszt leánykát, ki elragadtatva szemlélgette Mercedes gyönyörű ruháját, akár csak Mexiko indiánjai Hernan Cortes vértetét, rá kiáltott, nem bírván tovább tartani haragját:

— Mit állsz itt egyre, mint valami őrszem?

Jelentsd meg a se or nak, hogy itt van Pineda gróf  r és huga.

A leányka falusi egyszerűséggel csipőjére tette egyik kezét s a Rota* piacz n látható t k k termeszetes b j val fölkiáltott:

— Lám, lám!... Alig hogy megláttam őket, mindjárt mondtam: ezek gr fok vagy  rgr fok vagy ilyesf l k...

— Jesszusom, leány takarodj!... Bocsáss meg, kedvesem! — kiáltott Pepita szégyenében s mérgében majd megfulladva. — Ez valóságos kaffer! Szolgák nélkül vagyunk! Mind elment! S  n oly beteg vagyok... Ugyan Pepito,  lj n h t le! Tegye le a kalapját! Jesszus, micsoda szégyen... ilyen ruhában!...

S megdagadt szeméből féloldalt egy nyájas pill nt st vetett, melynek az volt cz lj , hogy halálra sebezze a fiatal gr fot. Valóban csinos, k z p rmet   rfi volt, göndör, puha gesztenyes n szakállal. Nagy kék szemének mindig éles,  that  volt tekintete. Megvolt egész személyiségében az a természetes, arisztokrata szinezet, melyet nehéz m melni, melyben nincs a g g nek egy cs ppje se, hanem a vakmer s g nek az a bizonyos n eme, mely azon ifjak nagyobb részének sajátos vonása,

* Zöldség termesztéséről hires város.

a kik előkelő körökben születtek és nevelkedtek. Beszéde lassú, színes s nem kis mértékben idegenszerű. Máskülönben igen tehetséges, szép jövőjű fiatal ember. Szenvedélyesen szerette édes anyját és hugát, s fiatal kora daczára ráunt már a nagy városok zajos életére. Többre becsülte és kereste a családi élet csöndes örömeit. Jobban ismerte a világot, hogysem korától várni lehetett, s birtokában volt annak a megbecsülhetetlen kincsnek, mely oly ritka az ifjaknál, hogy különbséget tudott tenni a valóság meg a látszat között.

A két testvér nagy sajnálatának adott kifejezést, hogy Pepita nem volt jelen báljukon. Ez erőltetett mosolygással felelt bókolásukra, mely ezuttal nem volt legyezgetett hiuságának kifolyása, hanem a sértettnek arcfintorgatása. Figyelmét egészen lekötötte ruhája egyik ujjának lyukas könyöke, melyet szorgosan el akart rejteni kendője alatt. Hasonló gonddal dugdosta ruhája alá tengeri nyulbőr s posztószél papucsát, melyekről meg volt győződve, hogy egy magukban is alkalmasak kioltani még a leggyulékonyabb szívben is a szerelemnek minden lángját.

Megjelent végre doña Angustias; megismétlődtek a bókók s mentegetőzések s e félóráig tartó üres fecsegés után, mely jellemzi a szalmacséplő szókat szaporító látogatásokat, megszólalt egyszerre

Pepita, mintha csak most jutna eszébe, a min huszonnégy órája jártatta már az esztét:

— S mindeddig meg se mondtad, ki jutott komámul?

A testvérek hirtelen összenéztek. Mercedes torkáról az a halk köhécselés szállott el, mely rendszerint kitérő válasz előzője, Pepito pedig némi gúnyos mosolylyal czipője orrát kezdte veregetni botjával. Pepita elkezdett nyugtalankodni s megismétlé kérdését.

— Szeretném, ha ő maga lepne meg vele — felelt végre Mercedes.

— Oh nem, nem! — Te mondd meg! — sürgeté a választ Pepita.

— Lássuk, kitalálod-e?

— Adj valami jelt.

— Egy valaki, a ki nagyon szeret...

— Jesszus! — felelt Pepita, s másfél szemével rápislantott a grófra.

— S mindig utánad sóhajtozik...

— Ah, mily izléstelenség!... Nem szeretem, csak az apáczasóhajokat.

— Lámpával se találhattál volna oly kívánatos komát, édesem...

— Nekem kívánatot?

— Azt nem mondhatnám... neki legalább nem.

— No de ki az?

Mercedes megint köhintett, a gróf elkezdett nevetni, s e pillanatban nyílt az ajtó, megjelent a paraszt lányka, a ki bedugta fejét, mondva:

— Itt van valaki...

— De hát kicsoda? — kérde doña Angustias türelmetlenül.

— Don Recaredo Conejo.

— A te komád! — mondá Mercedes, nem tudva visszatartani nevetését.

Pepitának úgy tetszett, mintha egy magas toronyról esett volna le összes légváraival és abban a pillanatban, midőn don Recaredo elégedetten mosolyogva, kopaszra nyírt fejét magasan tartva a szobába lépett, csak épp annyi ereje volt még, hogy hörögve mondá:

— Szörnyűség!

VII.

Hogy jobban megérthessük ezen éppoly egyszerű, mint igaz történet következő jeleneteit, helyén valónak látszik, hogy az olvasó világos fogalomra tegyen szert a komák sorsolásának módjáról, a mint előző este valóban megtartották Pineda grófnő házában.

Ez a szokás, mely Andalúziában általános a farsangot megelőző utolsó előtti csütörtökön, hihetőleg nem egyéb a régi három király előtti napon

szokásos estrechok* avatag emlékezeténél, mely név ma is fönmaradt némely provinciában. Már Don Martin, Aragon királyának udvarában megvan e szokás, mely nagyon divatos volt III. és IV. Fülöp uralkodása idején, a mikor Lope de Vega, Moreto, Cervantes, Calderon, Góngora s mindenekfölött az éles nyelvű Quevedo költöttek e nembn kedves gnómákat.

E koma-kivetésnél két mód volt szokásos. A komázó párok számának megfelelő mennyiségben osztanak ki ugyanazon színű szalagokat; majd belekötik egy zsebkendőbe s végüket a jelenlévő párok kezébe nyomják. Valamely adott jelre kifejtik a zsebkendő bogját s mindenik szalag kötve tart immár egy hölgyet és urat; kik között komaság köteléke támad, melynél fogva a koma köteles komaasszonyának ajándékolni azt a tárgyat adni, mely a szintén kisorsolt közmondásban vagy versben befoglaltatik.

Sokkal körülményesebb, de mégis általánosabb a papirosszeletek módja: apró, összegöngyölgetett papirosszeletekre írják föl az urak és hölgyek nevét s fölváltva veszik ki a két kis kosárból, melybe beletették. Azután fölolvassák az összeszedett szeletekékről, melyeken rajt az ajándék is, a neveket s

* Jegyzőkönyvek.

nyomban eltánczolják a komatánczot, melyben mindegyikük azt kapja páruul, a kit neki a sors kijelölt.

Így történt ez Pineda grófnő házában is, s az álnok sors keresztül húzta Pepita számításait, a mennyiben don Recaredo Conejot, a jeles költőt juttatta neki komául a gróf helyett. Don Recaredo általánosan ismert férfi volt, a ki épp most töltötte be ötvenötödik évét. Arcza folyton ragyogott a boldogságtól; ékessége mindig őszbe csavarodó pofaszakállá; a lábaujja soha sincsen tyúkszem; keze fagyos daganat híjján. Csodálatos mód mindig ott forgolódott az előkelő fiatalság körében, hová pártfogás juttatta be. Mindig ugyanaz a toll volt ő, mely csak úgy jegyezgetett részletenként sőt és dohányt egy szerény üzletben, mint a hogy írt idilleket és elégiákat, madrigálokat és szonetteket különféle alkalommal. Mindig ugyanaz a nagy tudós, a lexikonok áradata, mert ezek voltak tudásának bányája, műzsája, fegyvertára, gyönyörűségének kertje, fájdalma balzsamírja. Mindig ugyanaz a nagy hivatalos udvariasság, Calderon s Moreto hőseinek illedelmes és tisztességes finomsága, a kiknek szemében valamely nő mivolta rokonjelentésű volt a királyné méltóságával. Végre mindig ugyanaz a tiszta és platonikus vágy, hogy valamennyi szép nőnek följajánlhassa szivét, miért is,

valamint Petrarca, ő is egy Laurát keresett, valamint Dante, ő is egy Beatricét, valamint Tasso, ő is egy Eleonorát, a nélkül, hogy ráakadt volna, miért is ötvenöt éve daczára, még mindig legény volt és ábrándozó, akár egy ifjú.

Az istenek kétségkívül kegyesek kezdtek hozzá lenni: Cupido és Fortuna meg a vak fátum, melyet a régiek a Khaos és éjtszaka fiának tartottak, előtte való este Pineda grófnő szalonjában nagy örömeire komaságba keverték Pepita Ordoñezzel, a kinek szépsége kedvéért már nem egy ízben illatosította be barkóját s kente ragyogóvá tojás fehérjével tekintélyes kopaszságát.

Nyomban sugdolóztak, hogy nem az istenségek kegyes jó akarata, hanem némely halandók kópészkodó gonosz kedve szerezte meg don Recaredónak ezt az elégtételt, Pepitának meg ezt a boszantó vágást. De az bizonyos, hogy ha volt e sorshúzásban valamelyes kópéság, nem tudott róla, míg csak meg nem történt, se Mercedes, se bátyja, a kik nyomban siettek Pepita látogatására, hogy lehetőleg elsimítsák a kellemetlenséget, mely a költővel való komaságából támadhatott.

A reménység szárnyain lépett hát be don Recaredo. Kiváló gonddal volt öltözve. Szépen vasalt nadrágban s tiszta keztyűben, feszes, hosszú fekete kabátban, gombja lyukában kék-fehér szalaggal,

III. Károly rendje jelvényével, melylyel a kormány néhány nappal előbb jutalmazta meg huszonöt-éves szolgálatát a szivarkülönlegességek eladásának hivatalában. Kezében gyönyörű piros kaméliát tartott, melynek kelyhébe tette volt gondosan összetekerve a komaság két papírosszeletkáját.

Miután tisztelettel üdvözölte doña Angustias, bizalmasan Mercedest, barátságosan a fiatal grófot, és katonásan megállott Pepita előtt, egyik kezét mellére téve, a másikkal a pompás virágot nyújtva át, így szólt:

— Engedje meg, szépséges Pepita, hogy édes mamája, az igen tisztelt doña Angustias engedel-mével följánlhassam önnek e virágban a tündérek ajándékát...

Mercedes és Pepito lelkükből kacagtak, Pepita pedig mérgében a tündérekre, hogy ily gonosz szerepet juttattak neki, pörbe szállt velők, mondván:

— Lássa, don Recaredo... hagyja csak szépen odahaza tündereit, melyek kegyesebben is bánhattak volna velem.

— Velem nem, szépséges Pepita, s ezért tisztelettel hálás vagyok irántuk.

— Lehet is!... Félszemű komaasszonyért!...

— Félszemű? — ismétlé don Recaredo.

S tüzetesen szemlélve Pepita megdagadt szemét,

melyből rosszul palástolt haragnak nyilai röpködtek felé, tartózkodás nélkül folytatá:

— Nos? Valóban igaz! Azaz — igazítá magát helyre udvariatlan nyíltságán megijedve — valóban igaz, hogy ez égen sok volt a két nap és azért rejtőzött el az egyik; s ha már a félszeműekről van szó — folytatá tudákossága mélyébe merülve — hát félszemű volt Hannibal, a nagy hadvezér s félszemű volt Eboli hercegnő is, korának legszebb asszonya. Igaz ugyan, hogy egy hajfűrttel, mely sértett szemére konyult alá, palástolta vakságát...

— Bocsánat, don Recaredo — szakítá félbe a fiatal gróf. — Számtalanszor láttam Madridban, Pastrana házában, a hercegnőnek, ki dédanyja volt, arczképét, de nem láttam rajta egyetlen egy hajfűrtöcskét sem... Az egyetlen, a mit láttam, egy darab fekete flastrom, mely befödte jobb szemét.

— Engedjen meg, kedves gróf, hogy kételkedjem — replikázott don Recaredo, ki több hitelt adott a lexikonnak, honnan kiböngészte ezt az adatot, mint magának az egyháznak. — De mindennek daczára, legyen úgy, félszemű don Juan infáns is, félszemű a mór, Muza...

— Az Istenért, don Recaredo! — kiálta föl Mercedes — végezzén már a félszeműek fölsorolásával, ha annyira megy, hogy a mór Muzával vesse össze Pepitát.

— Engedje meg, hogy Camoensre hivatkozzam... senkire másra csak a kedves Camoensre, a ki így dalolt:

Aquella captiva
Que me ten captivo . . . *

S ezt mondva don Recaredo, kiosztotta a fogoly nő és férfi szerepét, fölváltva majd Pepitára, majd önmagára mutatván.

— Adná Isten, hogy igaz volna! — vágott közbe Pepita, mindegyre jobban izgatottan. — Ha én tarthatnám önt fogva, úgy elzárnám, hogy nem jutna napvilágra.

— Zárjon el szívébe, szépséges Pepita, s ígérem önnek, hogy nem kell többé sem oxigén, sem nitrogén.

Pepita tiltakozni akart a levegőnek ilyen szerelmes vegyi elemzése ellen, de e pillanatban kinyílt az ajtó s megjelent a parasztlányka, s egyetértő tekintetet vetve don Recaredora, kérdezé:

— Behozzam már?

Don Recaredo zavarba jött egy kicsit, s kiesve szerepéből felelé:

— Igen... nem!... várj!... jó! hozd be...

S a midőn látta, hogy Mercedes és Pepito ámulnak, doña Augustias megdöbben, s Pepita szemé-

* Az a fogoly, ki engem tart fogva.

vel keresztül szeretné szúrni, hozzátevé az özvegyhez fordulva:

— Asszonyom, doña Augustias... azt mondom önnek, a mit Themistokles mondott Eurybiadesnek a salamisi csata előtt: üss, de hallgass meg! Megvallom, hogy átléptem a határt, rendelkezvén hű cselédjével; de ne ítéljen el egész életemre... Várjon egy pillanatig.

Nem volt szükség sokáig várnia; az ajtó ismét megnyílt egy rugásra, s megint megjelent a neki pirult leány, két kezével tartva egy óriás czukoralkotmányt, mely egy szineszczukorból való gyöngéd allegoriát ábrázolt. Egy fehér, kövér veréb nagyságú galamb ült a mandolából készült sziklán, lábánál pedig szőtt tojásdombon feküdt egy iczipiczi szőke hajú vadász, átlőve a hátára vetett puzdra egy óriás nyilától. A haldokló czukor-Nimródnek egyik kezében ott volt még a megfeszített íj, a másikban egy zászló, melyen aranybetűkkel díszlett don Recaredo saját készítményű verse a vadászról, ki minthogy a szerelem erdejében vadra nem talált, maga sebesült meg.

Ez a hatalmas torony volt a koma-ajándék, melyet don Recaredo ajánlott föl Pepitának. A sors ugyanis megjelölte azt is, hogy galamb legyen ez ajándék, s az udvarias költő kieszelte nemcsak annak módját, hogy az ajándékkal egy időben jut-

tassa kifejezésre érzelmeit, hanem annak is, hogy puhíthatná meg a rátarti Pepitának ha nem is a szívét, hát legalább az izlését. Mercedes és bátyja jóízűen kaczagtak s oda léptek a lányhoz, hogy közlőrl vegyék szemügyre e mesterművet, melyre szerelem lelkesítette a czukrászművészetet. Pepita, a ki nevetségessé válnak vélte magát a gróf szemében, heves vágyat érzett, hogy don Recaredo kopasz fejéhez vágja a mandulák és hab-torták e piramisát. Doña Augustias ámult-bámult, mint mindig, s majd az egyikre nézett, majd a másikra, nem tudva, nevéssen-e a két testvérrel, vagy boszankodjék-e leányával? Don Recaredo azonközben szorgoskodva szaladt a hűséges leányzóhoz és segített neki letenni az édes ajándékot egy kicsiny asztalra. Pepita dühös intésére visszavonult a leányzó, végignyálva valamennyi ujját, melyek bemaszatolódtak a tál széléhez közel eső habostortáktól.

— Pompás!... Fölséges, don Recaredo! — kiáltott Mercedes, a ki egyre féktelenül kaczagott. Ez emlékeztet Fernan Caballero amaz ajándékára, melyet don Judas Tadeo Barbo adott bálványozott Castájának... Nem hiányzik más, csak a vers:

Csak ha neked tetszik Casta,
Basta.*

* Elég.

— Igazad van — kiáltott föl Pepita, ki már nem tudta tovább takargatni sem haragját, sem szégyenét. — Csak hogy az eset azonosságához hiányzik egy dolog...

— Mi hát?

— Hogy valamely irgalmas Pedro de Torres helyettesítse mással a verset, melyről szól Fernan is:

Nincs szükség Tadeo,
Hogy utáljon Casta
Annyi édességre,
Hogy te itt vagy ... basta.

Oly sértő volt a megvetés s oly gonosz a szándék, melylyel Pepita mondta e verset, hogy az érzékeny don Recaredo azt hitte, el kell ájulnia s Pepito megijedve a fenyegető veszedelemtől, el akarta hárítani szórakoztatva a költőt.

— Nos, don Recaredo — így szólt — a művész nem tartotta meg a kellő arányokat... A galamb valóságos strucz a vadászhoz képest: ha ráülne, hát nyargalászhata rajta, mint struczmadarai-kon a fekete somalik... Épp hogy Szászországon át utaztam, Drezdában láttam egy ilyen versenyt...

— S a mi az ön képmását illeti, nagyszerű volt a művész — úgymond Mercedes ugyanolyan jó célzattal, mint az ifjú gróf, rámutatva a szegény vadászra, ki holtan feküdt a szőtt tojásból készült

ágyon. Nézze csak, oly aranszőke hajat csinált önnek, milyen nem volt Absalon királyfinak se.

— Mi tetszik, szép Mercedes? — felelt panaszosan don Recaredo. — Nem vagyok én se Nagy Sándor, hogy megparancsoljam, Plinius szerint: senki se merjen, csak Apelles, vászonra festeni, senki más, csak Lysippos, bronzba önteni. Ha a cukrász cukorból készítve másomat, olyan hajjal ábrázolt, a milyen nincsen, áldja meg érte az Isten! Sajnos, jól tudom, nincs szerelem valami nélkül, s ha meg van ez a valami, befösthetik akkor a kopaszságot is!...

S rátámaszkodva Pepito karjára, a kétségbeesett Abelard arczkifejezésével monda alig hallhatón, rámutatva a gőgös szépségre, kit mindig «édes zsarnokának» hívott:

— A kegyetlen, mentül jobban szeretem, annál könyörtelenebb!

VIII.

De még más keményebb csapás várt a hiu Pepitára e reggel, mely olyan gazdag volt csalódásokban s kellemetlenségekben. Az előbbi kaczagásra azon zavart szótlanságok egyike következett, melyekben sok a komikum s ezért fölötte veszedelmesek a nevetésre hajló személyekre. Mercedes, a ki nagyon is az volt, s Pepito, a ki szintén nem kis

mértékben hajlott rá, székeikhez siettek, nagy ügyel-bajjal erőltetve a komolyságot.

A meggyötört don Recaredo leült az egyik szék szélére s kölni vízzel illatosított zsebkendőjével tisztogatta szemüvegét, miközben elméjében forgatta azt az értekezését, melyet készített az estrechokról s a koma szónak sokféle jelentéséről.

Pepita hátat fordítva a megvetett költőnek, föl akarta kelteni a fiatal gróf érdeklődését, s olyan köhintést erőltetett, melyet a legutóbb itt járt primadonnától a színházban hallott. Doña Augustias, a ki szívére vette don Recaredo kevésbé irigylésre méltó helyzetét, megszakítá végre a csendet azzal a szókása szerint alkalmas kérdéssel, eltették-e már az írószobában a téli szőnyegeket?

— Nem kell eltenni, asszonyom — felelt a költő — mert ki se tették őket.

— Kedvesem! — kiáltott föl csodálkozva doña Augustias.

És mivel don Recaredo a señora csodálkozásában s a szőnyegek epizódjában kedvező alkalomra lelt társalgása ragyogtatására, más hallgató hiányában doña Augustiasnak tálalta föl mindazt, a mit azon reggel a lexikonban olvasott a komázás eredetéről, szokásáról Noe bárkája idejétől a keresztény időszámítás jelen napjáig.

Azonközben Pepito látogatásának más okával

kezdte mulattatni don Recaredo «édes zsarnokát», minden kerülgetés nélkül tudakozódva unokahuga Teresa felől.

— Teresa? — kiáltott föl Pepita oly csodálkozva, mintha szakácsnéjáról kérdezősködnék. Talán ismeri kegyed?

— Nem ismerem — válaszolt Pepito — de mivel az este komaságba jutottam vele...

Kegyetlen volt a csapás, s Pepita nem tudta palástolni... Szörnyű volt a sors don Recaredo komaasszonyává lennie, de hogy Teresa meg a grófé lett, ez oly csapás, melyet el nem bírt asszonyi érzékenysége. Képzelete szokása szerint az irigység szárnyain kezdett szállani s látta Teresát, a szenteskedő Teresát, Rosita Nuñez benső barátját, az egész szenteskedő társaság meghittjét, Pepito komaasszonyából Pineda grófnővé emelkedni, a hogy magáról elképzelte; látta mint a nagykövet feleségét Berlinben, Párisban, Bécsben, ragyogva Európa királyi udvaraiban, az ő, ő, a saját, a Pepita kilencz gyöngyös koronájával fején; míg ő, a szalonok királynője, a csinos, a híres Pepita Ordoñez itt rekedt a szivarkülönlegességek hivatala egyik tisztviselőjének feleségéské, hatezer reál fizetéssel, ama kopasz Petrarca, ki ott van előtte, Laurájakép, az egész világ előtt csak: Señora de Conejo!! Maga a megtestesült ördög sem űzhetett volna sértőbb

gúnyt belőle!... S a szegény nem tudta, hogy e kegyetlen gúny orgazdája ugyanaz a fiatal gróf, ki vágyainak tárgya, s ugyanaz a Mercedes, a ki néki testi-lelki jó barátja! Tessék bízni e világi dolgokban...

Pepita valóban újabb idegrohamot érzett. Elsőben bele sápadt a haragjába, aztán elzöldült az irigység miatt, s önkéntesnek látszó, valójában pedig ideges kacaját erőltetve fölkiáltott, mitsem törődve az udvariasság legegyszerűbb követelményeivel, mikre számíthatott a jelenlevő ártatlan don Recaredo:

— Kegyed Teresa komája? Jesszus!.. Ez vigasztaló... Hála Isten, csakhogy nem magam váltam nevetségessé!...

És Pepita oly féktelenül kaczagott, hogy megfélemedezett még förtelmes nyúl bőr-papucsainak ruhája alatti rejtegetéséről is.

— Istenem, micsoda véletlen! Teresa komája! Akkor ön csak stólában s karingben jelenhetik meg előtte...

— Ugyan édesem — kiált közbe Mercedes meghökkenve — mi bajod Teresával? Nagyon csinos és nagyon kedves leányka...

— Teresa kedves? — kiáltott Pepita tűzsugárakat és szikrákat szórva dagadt szeméből. Szeretném, ha hallottad volna, mint nyilatkozott tegnap reggel rólad... Nem kimélt egy cseppet sem...

— Engem?...

— A mint hallod — felelé Pepita, a ki nagyon okos volt, a mikor támadott. — Azt mondta, botrány, hogy mi, a Mária gyermekei, el voltunk nálatok, mikor pedig másnap reggel áldozás volt; hogy valamennyien halálos bűnbe estünk...

— Nos, tudd meg, — szakítá félbe Mercedes sértődötten — a meghívott Mária-gyermekek közül egyetlen egy sem hiányzott nálunk az este...

— Ez Teresa szerint csak azt jelenti, hogy egy sem áll meg az ítélet előtt; mind ki vannak köszítve...

— Ugyan gyermekem! — szólalt meg aggódva doña Augustias — hisz Teresa nem szólt erről semmit...

— Hallgass, mama!

— Hogyan hallgassak, mikor nem tudod, mit beszélsz? Az egyetlen, a mit Teresa mondott, hogy véleménye szerint még se helyes reggelig táncolni s utána rögtön áldozásra menni, hogy választani kell vagy az egyiket, vagy a másikat, s ha nem tekintjük is a kettőt külön, magában, Mária gyermekeinek mégis inkább kötelességük engedelmeskedni szabályaiknak, mint a komázásra vetni sorsot.

— Az ugyanaz!...

— Nem bizony, ez egészen más — ellenkezett doña Augustias. — Nem igaz, don Recaredo? _

Látván a költő, hogy sarokba van szorítva s nem akarva sem az anyával, se lányával ellenkezésbe jutni, tudákossága mögé bujt mondván:

— Mária leányai mindig ugyanazok voltak... Már a középkorban...

— Maradjunk csak a jelen korban, don Recaredo...

— Hisz épp azért mondom, a mit egy püspök mondott ausztriai Anna királynénak, XIV. Lajos édes anyjának, — szólt a tudós, a ki végre nagyobb éllel felelt, mintsem gondolta. — Azt kérdezte tőle a királyné, szabad-e megjelenni bizonyos színi előadásokon, melyekből egyet se mulasztott el, mert igen szerette, s a püspök így felelt: Señora, fontos okok szólnak ellene, s egy fölséges példa mellette...

— Nos én azt hiszem — szólt közbe nyugodtan a fiatal gróf, a ki érdeklődve figyelt a neki tüzesedett vitára — hogy az ön kedves hugoskája, Teresa, úgy beszélt, mint a könyv; s meg vagyok róla győződve, hogy ha édes anyám tud arról a zavarról, melybe e kisasszonyok meghívása folytán jutottak, valamely más napra tette volna át az ünnepet.

— Oh az bizonyos! — erősíté Mercedes. — A meghívó véletlenségből későn került hozzánk s a mama nem is látta; ha látta volna, most komák nélkül volnánk...

— No de miért, miért? — rikogatott Pepita egyre dühösebben, a mint ellenkeztek vele.

— Ugyanazon okból — felelt Pepito előbbi nyugalommal — a mely miatt felségsértés volna az udvarival ugyanazon órában rendezni valami ünnepet, mely versenyezni akarna azzal, a mit a királyi palotában adnak.

Pepita csodálkozott, hogy a grófot így hallja szólani, s olyanforma nevetéssel, mit nyúlnevetésnek mondanak a kilátszó fogak miatt, megszólalt:

— No lám, látni való, hogy kegyed a jezsuitáknál tanult.

— S én nem sajnálom, hogy úgy van — felelt Pepito nagyon komolyan. — De jegyezze meg, kisasszony, hogy a mit mondtam, csak felületes ismeretem alapján mondtam. Mert ha tüzetesen kellene róla szólani, elismerem illetéktelen voltomat. Azt hiszem ugyanis, lehetne e dologról még sokkal többet is mondani.

— Jézusom, mily puritán lett ön Brüsszelben! Úgy látom, a Teresával való komasága nem is oly alaptalan, mint gondoltam...

— Azóta, hogy hallottam az ő gondolkodásáról, nekem is úgy tetszik — mondá Pepito — biztosítom, hogy vágyom őt ismerni.

— Nos itt van la! — válaszolt Pepita élénken az ajtóra mutatva. Visszavonultában pedig, mint

valami parthus, hajítja el az áruló dárdát s oly csendesen, csakhogy doña Augustias meg ne hallja, maró gúnynyal tevő hozzá:

— De jól vigyázzon ám Pepito... van egy bizonyos gavallér, a kit Minutónak hívnak s a szent Márk templomának sekrestyése...

Pepito át kezdett látni Ordoñez kisasszony gonosz gyanúsításainak okán, s miután egy pillanatig végignézte azon jogos megvetéssel, melyet nemeslelkű férfiakban oly nők keltenek, kik leszállnak a tisztetség magaslatáról, a mit közönségesen tolakodásnak szokás nevezni, hirtelen az ajtó felé fordult.

Ebben megjelent Teresa s megállt egy pillanatra. Nyúlánk alakja s elegáns vállravetője, mely elfödte arcza egy részét s elül bő redőkben hullt alá, némileg hasonlónak tették Pudor híres szobrához, melyet Rómában az ó-kori művészet egyik remekkép csodálnak. Mögötte tűnt föl Rosita Nuñez kicsiny alakja, s mindketten Mária leányainak istentiszteletéről jöttek haza az öreg asszonyok reggeli-jéről s a ruha kiosztásáról.

— Gyere csak, Teresa, gyere be — szólítja szeretettel doña Angustias. — Itt van Mercedes és bátyja, Pineda gróf, ki meg akar veled ismerkedni. Az este ő jutott komádul...

Élénk pirosság borítja el Teresa arczát, fokozva derült mosolygása szépségét, mely olyannak tűnt

föl, mint virág kelyhében a harmat. Nyiltan, elfogulatlanul köszöntötte valamennyiüket és leült unokatestvére mellé, a ki köszöntésre se méltatta sem őt, sem Rosita Nuñezt. Don Recaredo udvariasan átengedte helyét ez utóbbinak, a fiatal grófpedig, ki Teresa másik oldalán ült, figyelmesen vizsgálgatta ruhája egyszerű voltát, melyet még csak emelt az a báj, melyet a természetes elegancia szül, a mely az a fényűzésnek, a mi az ízlés a művészetnek.

— Tudja-e — úgymond, oly nyájas, behizelgő hangon, milyent eddig még sohase hallott Pepita — hogy zavarban vagyok?

— Zavarban? — mondá utána Teresa.

— Igen és annak oka kegyed...

— Én?

— Ön maga... mert lovagias kötelességem eleget tenni komatisztemnek, ajándékul adva, mit e papirosszelet jelez...

S Pepito előhuzott keztyűjéből egy összegöngyöltetett kis papirost, miközben Teresa valami gyermekes csodálkozással figyelt rá.

— Ezen jelezve van az ajándék — folytatá a fiatal gróf — de valójában az ajándéknak nincs neve, s önnek kell megjelölnie. Hallja csak.

S Pepito lassan olvasá e szavakat:

«Mi a kötelessége valamely komának, ha tisztes-

séges lovag? Teljesítenie kell az első kérést, mit komaasszonya intéz hozzá!»

— Tegye meg hát azt a nagy szivességet s mondja meg, mit tegyek, hogy komatisztemnek önnel szemben eleget tegyek!

Ezt hallva Teresa összetette két kezét, mely kikapkodott ujjai redői közül, azokat a szép, szabályos kezeket, minőket Van-Dyck s Tizian festett, s örvendő csodálkozásában mosolyogva felelé:

— Szivességet? — Hallotta Rosita? — Szivességet! Ez valóságos csoda! Valóban kérek öntől valamit, még pedig valami igen nagyot. Igaz-e, Angustias néni?

— Persze igaz — válaszolt élénken az özvegy, rá emlékezve a megbizatasra, mit az este adott neki Teresa. — Épp tegnap este bízott meg vele, hogy öntől, Pepito, valamit kérjek az ő nevében.

— Ez aztán jókor jött — kiáltott föl kedves meglepetésében a gróf. — Lássuk, lássuk, mi az a szivesség, a mi oly nagy boldogság szerzője számomra...

— Nagyon hosszú történet ez — felelt Teresa nevetve.

— Lelkemre, a mi dolgunk nem sietős.

— Annál rosszabb, hogy nem tudom jól elmondani

— Majd kitudódik, csak mondja.

— Nem, nem, most nem — vonakodott Teresa, a ki nem akarta ily veszedelmes hallgatóság előtt elmondani barátnője nevetséges kalandját. Előbb szólnom kell Rositával...

— Lám, lám! — szólt tréfálozva ehhez don Recaredo. Ön a szép kis Teresa Egeria nymphája?...

— Nem, nem, nem, señor!... Én a Señoritas del Roperó titkára vagyok! — kiáltott föl Rosita Nuñez zavarba jöve s fölhevülve a miatt, hogy nymphának nevezték.

— Az egyik nem zárja ki a másikat — felelt az udvarias költő — s joggal megillet ily okos Egeria ily szép Numa Pompiliust.

— Ugyan señor, micsoda titkok! — szólalt meg Pepita Ordoñez azzal a jó szándékkal, hogy nevetségessé tegye Teresát. — Bizonyára azt akarják ők ketten elérni az ön révén a kormánytól, hogy nevezze ki püspökké barátjukat Minutót, a san Marcos sekrestyését.

— Istenem! micsoda ötlet! — nevetett Teresa. — Mily különös vagy! Ne ütközzék meg rajta!... Azt a szivességet, melyre kérni akarom, meg fogja önnek mondani ez a señora — tette hozzá, Rositára mutatva. — Nagyon, nagyon kérem én is önt erre.

Pepito a hivatalból halott felé fordult, kinek föl-támasztását bizták im reá, s meghajtván magát

előtte, úgy a hogy a legelőkelőbb udvari dáma előtt se tehetne volna különben, szólt:

— Megtisztelve érzem magam, ha rendelkezésére állhatok.

S a további sürgetésnek véget vetve, másra terelte a társalgást, a mennyiben Mária leányainak ünnepsége felől tudakozódott Teresától. Oh ragyogó volt minden! Micsoda magasztos istentisztelet volt ez! Az embernek sírni lett volna kedve, látva ezeket a szegény öreg anyókákat, a mint nagy nehezen az oltárhoz vánszorogtak, mely gyertyafényben ragyogott, virágok díszében állott, s illatos tömjénfüstfelhőkben úszott, mintha csak az isteni fölségteljes pompáját ki akarta volna fejteni, csak hogy bizonyosságot tegyen e boldogtalanoknak arról, mily igaz az Isten szava, hogy az utolsók az elsők, hogy mindenki, a ki hozzá közeledik, fölvéttetik, hogy vele szemben minden viszontagság boldogság, béke, vigasztalás...

S a reggeli! Ekkor volt csak öröme Teresának. Mert ő neki nagy gyönyörűsége tellett az öregekben. Másvilági lényeknek tartotta őket, kiknek homlokán már a halhatatlanságnak fénye ragyog. Ez fénylik ősz hajukon, az égi fénynek sugáraképen, mely megezüstözi az öregnek fejét...

Hát még az öreg anyókák! Mennyire megvoltak elégedve! Reggelijök rizs volt osztrigával, aztán

vegyes hal, végül sütemények s tejeskávé. Egyikük váltig azt kívánta, hogy Teresa az ő kanalából kóstolja meg a rizst. Micsoda nevetés lett erre! Ő egy kissé vonakodott, de mégis megtette haladéktalanul, csak hogy meg ne szomorítsa az anyókát. Oly kevésbe kerül boldoggá tenni egy szegényt s azután a szívben ott marad a nagy, az édes, a szent boldogság! Csak egy baleset zavarta meg az ünnepséget. Egy öreg nyolczvan éves anyóka elájult... S mennyire megijedt Teresa! Az anyóka tőzsomszédságában ült s így fölfoghatta karjaiba. Teljes félóráig ült csendesen, nyugodtan, ölében tartva ezt a lankadt főt mozdulatlanul, csak alig véve lélekzetet, attól tartván, hogy zavarhatná s kérte a Szentszűzet, ne hagyja meghalni ezt a szegény öreget, a kinek oly kicsiny, oly helyes, oly szegényke unokái vannak... S valójában, igazában félt is egy kicsit, hogy hirtelen meghalhat ölében.

A fiatal gróf elbájolva hallgatta Teresát az édes ellágyulás egy nemével, a hogy egy gyermek fesztelen csacsogására hallgat az ember. Elragadtatásából hirtelen éles sikoltás ragadta ki, a minő asszony torkából szokott fölszakadni, ha megvágja az orvos, vagy ha váratlanul patkány szalad végig a szobán jobbra-balra forgatva hosszú farkát.

Valamennyien megrettentek. Don Recaredo

akkorát ugrott önkéntelenül, mintha meg akart volna szökni, de aztán szemüvege tokjához kapott a keze, mintha valami revolverhez nyult volna. Pepita hátradőlve székén, majd hogy nem egészen fölkapva lábát, mutogatott egyik ujjával Teresára, sikongatva:

— Ott, ott! A vállvetőn!...

— Micsoda? — kiabáltak mind.

— Egy féreg!...

A rémület nőttön-nőtt. A kissé megszeppent Teresa elkezdte rázogatni mantilláját.

— Ne, ne! — sikoltozott Pepita — még lerázod! Ne mozdulj!

A leányka erre szégyenkezve jártatá körül aggódó tekintetét, mintegy segítséget kérve. Ámde sehonnan se jelentkezett s ő képzeletében nőni látta, már krokodilus nagyságúvá nőni azt az utálatos állatkát, mely kétségtelenül az elájult vénasszonyról maradt rajta. Erre hozzálépett a gróf s keztyűs ujjai hegyével szedte le az undorító állatkát, mely nem volt egyéb egy piczi fehér póknál, a mantilla csipkéi közül.

— Rögtön leesik! — kiáltozott Pepita. — Ne dobja le idebent! Dobja ki az utcára!

— Az utcára? — felelt nagy nyugodtan a fiatal gróf. — Azt hiszi kegyed, eldobom a gyöngyöt?

S előrevén kényelmesen orosz bőr tárczáját, ki

tépett belőle egy lapot, beletakargatta az állatkát s visszatette hideg vérrel zsebébe.

— Istenem, micsoda különködés! — riadt föl Pepita szörnyűködve. — Nem különb!... A koma-asszony szeretett vénasszonyai között szedi össze ez ereklyéket s a komámuram gyűjteményt készít belőlük... Majd ha elmegy Angliába, tán valami furcsa lord megveszi öntől e gyűjteményt.

— Oda nem adnám e példányt még magáért a windsori palotáért se! — bizonykodék a gróf.

— Majd ha követ lesz ott — szólt Pepita csipős boszúsággal — követnévé teheti komaasszonyát... Nem lesz hiával ilyen gazdag gyöngyfüzérnek.

Bucsút vettek végre valamennyien s távoztában don Recaredo félve szólott Pepitához, rámutatva monumentális ajándékára:

— Hát csak nem tehetné meg nekem azt az örömet, szép Pepita, hogy előttem ennék legalább egy falatot a mandolás süteményből?...

— Egy szemet se, don Recaredo!

— Ugyan hát miért nem, szép Pepita? A XV. században találta föl a hollandus Buckalz a héringbesózást s V. Károly császár azzal tisztelte meg emlékét, hogy a sírján megevett egyet.

— Majd ha ön meghal, az öné fölött én is megeszem egy tucsat süteményt! — felelt Pepita.

Don Recaredo lehajtá fejét s lassan lépdegélt az

ajtó felé. Aztán hirtelen megfordulva hálátlan koma-asszonya felé az «Alvajáró» Ervinjével nagy indulattal fölkiáltott :

— Ah !... perchè non posso odiarti ?...

IX.

Nagyon rosszkedvűen tért az nap reggel haza a jó páter Rodriguez. Az istentisztelet magasztos volt, a kép megható, a tanulság szent és gyakorlati. Csakhogy az arisztokrata csoport, a Szentszűz galambházának színe-java, előkelő kisasszonyai, kiket a jó páter a szalon e jószágának életmódjában való jámbor tudatlanságában őszintén szeretett, távollétükkal tüntettek, cseppet sem törődve a szabályzat világos rendelkezéseivel. Ismeretlen volt páter Rodriguez előtt az ok s azért elkeseredésében szörnyen boszankodott, a miért tizenkilencz Mária-leány közül csak öt asszisztált a vénasszonyok ünnepies áldozásánál.

A jó úr meglehetősen étvágygyal kezdé fogyasztani az osztrigás rizst és vegyes halat, a mi megmaradt az ő reggelijükből. S hogy ne vesztegesse az időt, közbe-közbe olvasgatott az Echoból, a város helyi lapjából, melyet oda támasztott, mint valami állványra a vörös boros üvegre, melyből evés közben iszogatott.

Nagyban foglalkoztatta a kamarák tárgyalása a

katholikus egyesületekről s mohón kereste a híreket e fontos közügyről. Egyetlen egy se volt a lapban. Csaknem az egész első lapot elfoglalta Fin-Flan, a város elegáns szalonjai krónikásának hosszú cikkelye. Páter Rodriguez bosszusan fordított a lapban dörögve.

— Ostobaság! Négy pesetát fizetsz ezért egy évre!...

De egy ismerős név ötlött szemébe s magára vonta figyelmét. Szó volt ott Serafinita Portazgoról, azoknak egyikéről, kiket ő főkolomposoknak tartott.

— Megvan! — kiáltott föl páter Rodriguez. Itt van hát a botránykő!...

S letevén a kanalat, föltette szemüvegét, hogy elolvassa az édeskés cikkelyt. Fin-Flan segítségül hívta Calliopet, Euterpet s Terpsichorét, aztán jelenté, hogy hűvös volt az éjszaka. Majd meg epikai hangon írta le a fényes ünnepséget, mit az előkelő Pineda grófné rendezett elsőszülött fia kedvéért, ki jelenleg követ Brüsszelben, s a végén mézbe mártott tollal sorolta föl mindazon úri-asszonyokat s leányokat, a kik jelenlétükkel ékesítették a fényes termeket. Ez utóbbiak között fedezte föl páter Rodriguez nagy megütközéssel a reggeli áldozásról elmaradt tizennégyet. Fin-Flan-nak mindegyik számára volt egy-egy hízogő jelzője: az egyik szép volt, a másik bájos, a harmadik

előkelő... Azokat, a kikről az ördög se tudta, hová tegye őket, választékosoknak vagy szimpathikusoknak s föl váltva szellemeseknek mondta.

— Lám, lám! — mondá páter Rodriguez, nagyot ütve a hirlapon. — A mit mondok... Mária leányai és az ördög unokái...

Ám megütközése egyre nőtt és haraggá változott, midőn olvasmánya folyamán ráakadt nemcsak a tizennégy elmaradottra, hanem a másik öt kisasszonykára is, kiket maga látott azon reggel áldozni egészen beleburkolózva vállvetőikbe, lesütött szemmel, oly komolyan és ájtatosan, mintha teljes életükben nem követtek volna el egyetlen egy könnyelműséget sem.

— Ezt nem tűrhetem tovább! — kiálta föl páter Rodriguez. — Nem tűröm és nem tűröm! Engem kijátszhatnak, de nem az Úristent! Deus non irridetur!... Azért, hogy elmennek a bálra s elmulasztják az áldozást, ha kedvük tartja, nem tehetnek semmit, hisz meg nem tilthatom, hogy el ne menjenek egy tisztességes házba s mulatságokra, melyek magukban meg vannak engedve, legtöbbször mégis veszedelmesek. De hogy éjjel után három óráig tánczoltak — miként a bolondos Fin-Flan írja — s aztán hétkor eljöttek, mint valami közönséges dologra, áldozni; hogy szépelegtek én velem ez öten egyik a másik után s egy szót sem

említették a készülésről: ezt nem tűröm, nem tűrhetem!... Deus non irridetur!

És páter Rodríguez, a ki tette kész ember volt, fölkelte az asztaltól, otthagya a darab sajtót, mely reá várakozott s bezárkózott írószobájába. Ott megírt a Mária leányai elnökének egy kis levelet, meghagyván benne, hogy hívjon össze gyűlést s követelte annak az öt kisasszonynak a kizáratását, a kik kétségtelenül birminghami aczélból valók, hogy a mikor éjfél után három óráig tánczoltak, mégis mérészkedtek hétkor mellüket verni. Delenda Carthago — mondta volna don Recaredo Conejo.

Az elnöknasszony nyugtalankodott, a közgyűlés tiltakozott, a tagok megoszlottak, de páter Rodríguez erősen megmaradt rettenetes és alkalmas Deus non irridetur-a mellett. Válaszszanak hát az ő lelki-igazgató tisztéből való távozása, vagy az öt bűnös kisasszony kizárása között.

A divathölgyek természetesen az elsőt választották s távoztak, mint Mária leányai, hogy más kongregációt alakítsanak. Az volt a bajuk, hogy lámpással keresve sem találtak lelki-igazgatót. Az egyetlen alkalmas lett volna Fin-Flan, de az sohse gondolt arra, hogy pappá legyen.

Ily hányódások és aggodalmak, kellemetlenségek és zavarok között, melyek mindenfelől körülvették, vergődött másnap reggel Rosita Nuñez,

midőn lakása ajtaján gyöngé kopogtatás hallatszik. Úgy rémlett neki, mintha kívülről valaki mondta volna: Ave Maria purissima s ő sietve felelt rá belülről: sin pecado concebida. Nagy volt hát meglepetése és zavara, szentől-szembe találva magát, az ifjú Pineda gróffal, a ki kalapját kezében tartva, ezer mentegető udvariaskodást rebegett, mivelhogy zavarni volt őt kénytelen.

— Semmi, semmi, señor don Conde, avagy mit is mondok — señor don José! Kegyed otthon van! — beszélt össze-vissza Rosita. — Ugyan lépjen előre! Üljön le, kérem!

S egyre jobban megzavarodva, a szegény öregcske belebotlott macskájába, földöntötte kis varrókosarát s eltörte szemüvegét abbeli buzgalmában, csakhogy legkényelmesebb székét ajánlhassa föl Pepitónak, a ki leült végre, de a következő pillanatban egy ugrással fölkel. A széken ugyanis egy félig kész kármelita-scapuláré feküdt s benne a tű, melylyel Rosita varrogatott, a ki most bánatában már-már könyekre fakadt. Pepito meg próbálta nyugtatni, miközben gyöngéden simogatta a nyakát, mintha elágazó idegei ott éreztetnék a tűszúrást.

Végre elsimultak kölcsönös szívhullámaik s Pepito az előkelő nagyúr szívélyes közvetlenségével, a mely egyaránt ment a sértő, megvető gőgtől, valamint a tetszelgő, gyámkodó leereszkedés-

től is, kérte Rositát, mondja meg, miben lehetne javára s egyszersmind Teresa kedvére. A hivatalos halott köhintett, elpirult s elkezdte mondani, mi előzte meg halálát s az eszközöket, mikre szüksége van, hogy föltámadjon. A gróf ajkába harapdált, hogy föl ne kaczagjon s most látta át, mily okosan vonakodott Teresa elmondani ezt a történetet a csufolódó Pepita és a könnyen lelkesedő don Recaredo előtt. Amaz bő anyagot talált volna e kalandban az ártatlan Rosita kigúnyolására, emez pedig verset írt volna az «élő halotról», halhatatlanságra kárhoztatva őt akarata ellenére.

Az ügy nagyon könnyen elintézhetőnek látszott a grófnak. Elég volt írnia négy sort egyik barátjának, megküldenie a szerencsétlen áldozat életben létének bizonyítványát és keresztelő-levelét. Rosita meghökkent egy kissé annak hallatára, hogy át kell adnia keresztelő-levelét, mit oly nagy gonddal rejtetett az avatatlan szemek elől. Midőn a gróf észrevette zavarát, megkérdezte, kellemetlen-e az reá nézve? Rosita néhány mentegető szót mokogott s végül azt mondta, nem volna-e mindegy, ha ő maga küldené a két okiratot Madridba, egyenest barátjának?

— Teljes-tökéletesen mindegy — felelt a gróf vállat vonva. — Még ma írok és holnap el fogom küldeni kegyednek barátom címét.

S ügyesen, tettetett természetességgel más fordulatot adva a társalgásnak, elkezdett Rosita Nuñeznek barátnője, Teresa érényeiről beszélni. A jó teremtés erre elvesztette lába alatt a talajt... No ilyet még nem látott az ember! Nincs a világon még egy oly teremtés, mint Teresa!... Benne van szent Brigitta okossága, szent Katalin szendesége, szent Rosa tisztasága s mindehhez nagy tapintat, erős akarat nagy védőszentjének, Teréziának lán-goló szive, a «szent mater»-nek szive, a hogy Rosita hívta, mert ugyanoly színű ruhát viselt, a milyent az ő rendje, a karmeliták.

— Valahányszor a szent materalra gondolok — szólt Rosita — szakasztott olyannak képelem, mint Teresa... Még az az anyajegy is ott van a száj szélén, mint a szentnek!... S micsoda lélek, micsoda lelke van!... Mily bátor szive, a milyen állítólag a szent materé volt!... Hallgassa csak. Mintegy két évvel ezelőtt szüreten volt a tanácsos úr családjával. Egyik este már be volt csukódva szobájába egyedül, árván egymagában. Az ablakra esik tekintete s látja, hogy a függöny alól kikandikál egy elbűjt ember lába... No iszen! Én ott helyben meghaltam volna. Ott maradtam volna holtan, meg se mukkanva többet. Hát ő? Szó sincs róla! Még csak föl se szizszent! Oda megy csak amúgy a fiókos szekrényhez és úgy tesz, mintha ki akarná nyitani. De

hirtelen fölkiált: Ej no! s a kulcsokat ott hagytam az ebédlőben! Azután lassan megindul az ajtó felé, kimegy, ráfordítja kívülről a kulcsot, fölveri a házat s megfogják a tolvajt.

— Azután pedig — folytatá Rosita, a ki Tere-sáról szólva, sohse ért volna a végére — a mi ebben csodálatos, az, hogy e bátorság a lelki erő daczára szelidebb a galambnál, alázatosabb a föld-nél. Nézze csak! Lakott a «Corral de los Chicharos»-ban egy öreg asszony. Maga az ördög, gróf úr, a megtestesült ördög. Madridból származott s azt beszélték róla, hogy 1834-ben megölt egy barátot... Volt egy bognár fia, a ki sánta volt mind a két lábára. Az öreg asszony igen megbetegedett s én a konferencia megbízása folytán elmentem őt meglátogatni. Elvittem magammal Teresát... Azt kellett volna látnia! El kezdte őt tanítani a katekizmusra és mivel enni hoztunk neki s eljött az orvos, meg a fiának is gondját viseltük, az öreg csendesen viselkedett és evett, csendben volt és evett... De egy reggel megmozdult ám testében az ördög s úgy kirugta Teresát, mint egy rongyot... Másnap megint ott van Teresa. De az öreg mérgében megint neki megy... Másnap megint ott van Teresa. Az öreg vak dühében egy olajos korsót vágott a fejéhez s ilyen tájon — itt Rosita bal halántéka felső részére mutatott — tisztességes

sebet ütött rajta. Én magam gyógyítottam s úgy őrzöm a véres kendőt, mintha valami mártiré lett volna... Másnap, gróf úr, Teresa megint ott van!

Az öreg úgy érezte magát, mint szent Pál, mikor leesett a lóról...

— Ugyan kisasszony — úgymond — hogy lehet az, hogy kegyed azután is, a mit tegnap tettem, ide jön és ápol?...

S ez az égből szállott angyal, kinek arcza olyan, mint valamely alamizsnát osztó királyasszonyé, így felelt neki:

— S miért ne? Én önt szóval tanítottam Krisztus parancsára, kötelességem tehát tettel is tanítanom.

— Lásza!... És én elkezdtem sírni, sírni és sírtam három napon át. Szintúgy az öreg asszony s bognár fia szintén. Másnap reggel meggyóntak mind a ketten. A rákövetkező vasárnap pedig az öreg fönt volt az égben. Hála Teresának, a ki őrzőangyala volt! Biztosítom önt, hogy megcsókolom a talajt, a hol jár. Nem csodálkoznám, ha valamely napon váratlanul csodákat művelne.

A fiatal gróf szempislantás nélkül hallgatta mind ezt végig. Végigsimította puha szakállát s fölhasználva Rosita rövid szünetét, szokott nyugalomával mondá:

— Mindez csodálatos, valóban csodálatos...

De a mit meg nem foghatok, az az, hogy mindezek az erények nem vitték valamely kolostorba.

— Nos... azt mondom én is, ugyanazt! — lelkesedett Rosita, látván, hogy a gróf kimondja az ő gondolatát. — Ez a gyermek csak Istené lehet. Mert nincs az a férfi, a ki megérdemli. S épp, a mikor az ember rá se gondol, megjelenik valamelyik piperkőcz finom karjával és tetszik, nem tetszik, elviszi magával... Nos és csak azért, hogy boldogtalanná tegye!

— S maga még sohase nyilvánította óhajását, hogy apácza lesz? — folytatá a gróf.

— Önnek megmondom — bizonykodék boldogságában Rosita, miközben a székek egészen a szélére ült s orra hegyére tette az ujját. — Nem tudom biztosan, mert tartózkodó, vagy talán, talán én vagyok kíváncsi... Gyanítom ugyanis, hogy egyszer mintha lett volna ilyes valami... valami... Csakhogy szegény s nincsen hozománya. Érti? Doña Angustias nem adhat neki s tán ezért beszélte ki fejéből páter Rodriguez az apáczává levést.

— Nos, a hozomány hiánya miatt nem kell lemondania — szólt a gróf látszólagos közömbösséggel. — Akad nem egy ember, a ki örömet megadja neki. Sőt én is a magam részéről nagyon szívesen megajánlom, teljes tiszteletben tartva mind

ama gyöngéd tekinteteket, melyekre az ő fajtájából belső kisasszonyoknak joguk van.

— Adja Isten, adja Isten! adja Isten! — kiáltott föl Rosita szent buzgalmában. — Ez volna legszebb álmom, egész életem vágya. Látni őt, mint Salesianus apácát.

A gróf titokzatos arcot öltött s elbucszúzott Rositától s mint előbb, ugyanoly nyájas előzékenységgel ajánlotta föl befolyását s szolgálatait. Rosita lelkesedve kísérte őt ki a lépcsőig s még az nap este beszámolt Teresának a társulat varrószozájában komája látogatásáról, elragadtatva mondván:

— Micsoda szép ember! Olyan, mint szent János evangélista! És milyen keresztény...

S hogy bebizonyítsa a gróf keresztény érzületét, nyomban töviről-hegyire kitalálja a vágyat, melyet Teresa hozományát illetőleg kijelentett. De mégis idején abbahagyta s azzal végezte, hogy tétele bizonyosságául hozzátette:

— Kétszer tüszszentett s mind a kétszer mondta: Jézus!*

Másnap reggel megkapta Rosita a gróf levelét, melyben tudtára adja, hogy előtte való este írt a barátjának, D. Alfonso di Guevarának s megbízta

* Az egyszerű nép fia nálunk is mondja, ha tüszszent: Jézus segélj! vagy rövidesen: Jézus!

ügye rendezésével. Hozzátette azt is, hogy jelzett kívánsága szerint ez úr nevére küldheti keresztlő-levelét s életben léte bizonyítványát s nincs más címzésre szüksége, mint a «membretenbelire»,* Pepito a levélpapiros homlokán levő bélyegre utalt s ez nem volt más, mint a belügyminisztérium czímirata.

— Helyes! — szólt Rosita telve elégedettséggel s bizalommal.

S azonnal borítékba helyezte a két okiratot, lezárta egy nagy piros ostyával, melyet szomszédja, a káplán adott neki s rá írta a következő címet:

S. D. Alfonso de Guevara

en

Membrete.

Maga tette be a vastag borítékot a postaszekrénybe s mivel nem tudta, ki a pósta védőszentje, kiben föltétlenül megbízhatnék, küldeménye szerencsés megérkezéért a bedobás közben szent Rafael arkangyal, az utasok patrónusa tiszteletére mondott el hát egy Miatyánkot.

X.

S itt be is fejezhetnők a történet elbeszélését, az olvasóra bízva a folytatását Teresának a gróffal való házasságában, melyből számos fiúivadék

* Membrete: bélyegző.

származott. De hát nem oly könnyű dolog fölfújni a hólyagot, mint a jó Cervantes mondja, s nem is ment minden fokról-fokra, a hogy az olvasó kétségkívül kívánhatja. Megérkezte után tizenöt napra Pepito Madridba tért vissza. Nem látta Teresát, csak három ízben a Doña Angustias házában s egyszer valamely ingyenes iskola díjkiosztásánál, a hová hugát kísérte el.

Pepita, a ki nagy figyelemmel kísérte a gróf minden lépését, megtudta, hogy sokáig értekezett páter Rodriguezzel. Azt gyanították, azért ment hozzá, hogy közölje vele édes anyja bocsánatkérését, a kit igen bántott annak tudata, hogy az ő ünnepsége volt akaratlan oka a «Szentszűz galambháza» kavarodásának s a kisasszonyok általános megoszlásának.

Több mult el egy hétnél, de Pepitoról semmi hír sem érkezett és Rosita Nuñez se tudott volna többet mondani hivatalos föltámadásáról a Montepio névjegyzékén. Egyik reggel doña Angustias a földszinti teremben, melyet már ismerünk, dolgoztatott, Teresa meg mellette ülve egy kis Singer-gépen varrogatott főkötőt főkötőre, szoknyát és derekat a Señoritas del Roperó számára. Hirtelen belép Pepita izgatottan, kezében egy levél, melyet az imént hozott a posta doña Angustias számára. Borítékján rajta volt a belügyminisztérium pecsétje

s egy csinos kék czímer. Grófi korona, mely szégyesen lógott egy P betű köréről, nagy gondal készítve.

— Mama, mama! — kiáltott Pepita lélekszakadva, abban a hitben, hogy e levélben az ő fehér kezéről van szó. — Pepito írt neked! Nézd csak, ez az ő levele... A belügyminisztérium pecsétje s amott az ő koronája... Mily csinos! Gyönyörűség!

Doña Angustias elcsodálkozva tette föl pápaszemét s össze-vissza forgatta kezében a levelet, nem tudva, hova lenni zavarában. Mindez csak azért, hogy váratlanul kapott egy levelet. Végre rá szánta magát s fölnyitotta. Ujra elcsodálkozott: meglátott még egy nyitott, Teresára címzett borítékot.

— Kedvesem! — Ez neked jött, Teresa!

— Teresának? — sziszszent föl Pepita s önkéntelen mozdulattal el akarta kapni.

De Teresa már kezében tartotta s szótlanul olvasta. Egyre, mindegyre halványabb lett, halvány, akárcsak a viasz, azután piros, oly piros, akárcsak a pipacs; majd gyöngéden köhintett s kezét szívére szorította, mintha a vére mind oda tódult volna. Egy pillanatig úgy tetszett, hogy a lelke ott remeg nedves ajkán, mint valamely virágnak kelyhében a harmatcsepp.

— Ugyan mit ír hát? — kérdi Pepita, a ki lázas kíváncsisággal követte lelke háborgását.

Teresa, ki már visszanyerte önuralmát, átadta neki a levelet mondván:

— Semmi különöset... olvasd el, ha tetszik. Rosita Nuñez ügyéről szól.

Pepita Ordoñez nagy mohón rontott neki a papirosnak s épp azért nem vette észre, hogy a tőle együgyűnek vélt Teresa ruhája zsebébe csusztatott még egy levelet, mely szintén a borítékban volt s ugyanaz, melyet átolvasott.

Pepita egy tekintettel átnézte a rövid, udvarias levelet, melyben írja a gróf, hogy Rosita írásai még sem érkeztek meg s hogy hamarosan küldje meg őket, mert csak, ha már megjöttek, remélheti ügyének a régi árvára nagyon kedvező módon való elintézését.

Teresa nem tudta, hogy Rosita Membretebe címmezve küldte el őket, s megint elővéve gépen való munkáját, mondá:

— Bizonyosan elvesztek azok az iratok. Tudtára kell adnom az este Rositának, hogy másokat küldjön.

Pepita a fejét rázogatta s nem tudott megnyugodni. Nagyon jól látta unokahuga nagy megindultságát, a mit ez a hideg, közömbös levél semmiképp se igazolt. Elkezdé hát megfejtésén törni a fejét s végül azt hitte, megtalálta immár a rejtvény kulcsát. Világos, hogy Teresa úgy belehabarodott

a grófba, hogy már levele pusztá látása elégséges rendes nyugalma elvesztésére.

— A szenteskedő! — szólt kettőzött méltatlankodással. — Azt hitte lám az oktondi, hogy lépre megy, azért, mert komájává lett s néhány virágos bókot mondott!... Mily képzelődések támadnak egyik-másik fejben!... De biztosítom, hogy résen leszek s ha rajta csipem valamin, majd az egész világ nevet a rovására...

Ám azért sok dolog elkerülte Pepita Ordoñez fürkésző szemét. Először is az, hogy másnap reggel Teresa sokáig tanácskozott páter Rodriguezzel a gyóntatószékben. Aztán, hogy azon este írt egy levelet, mely bár nem volt is hosszú, mégis sok fejtörésébe kerülhetett, mert, mielőtt megírta, három vagy négy fogalmazványt tépett össze. Végre, hogy ez a levél nyitva küldetett el Pineda grófnénak, azért, hogy ő meg juttassa a fia kezébe.

A Virgen de las Mercedes ünnep csak még fokozta a gyanút s féltékenységet, melyet Pepita ápolgatott. E napon ülte Mercedes a nevenapját s előtte való este eljött anyjával megkérni doña Angustíast, engedje másnap hozzájuk ebédre Pepitát... de Teresát is!

Midőn leánya meghallotta a meghívás második felét, haragra lobbant s megfoghatatlan, durva műveletlenséggel sietett kijelenteni, hogy ő ezer öröm-

mel elmegy, de kétséges, vajjon hoga elfogadhatja-e a meghívást. Meglepetése s boszusága csak annyival növekedett, midőn látta, hogy Teresa nem esett ki szokott nyugalmából egy pillanatra sem, hanem elfogadta a meghívást, mint a világon a legtermészetesebb dolgot.

— Ugyan hát mit veszsz magadra, leányzó? — kiáltott Pepita haragjában fulladozva. — Nem tudod, hogy ott lesz az egész város, s te csak hamupipőke lész ottan?

Teresa mosolygott és szokott hamiskodással felelt vállát vonogatva:

— Bah! Majd csak akad egy-két rongy, mit rám vehetek.

S oly jó izléssel össze tudta állítani azt a pár rongyot, hogy fölöltözve látván unokahugát, Pepita tehetetlen dühében kénytelen volt megvállani, hogy Teresának nem volt szükséges selyembe öltöznie, hogy fölülmulja azon kapaszkodó majmokat, a kik közé szerette volna őt sorozni.

A grófné, ki tapintatos, nyájas asszony volt, szeretetreméltóságával agyonhalmozta Teresát. Hosszasan beszélgetett vele négy szem közt, az ebédnél jobbára ültette. S midőn a két unokatestvér már későn este bucsút vett, megfogta mind a két kezét s oly gyöngéden csókolta homlokon, a hogy csak az édes anya teheti.

Pepita Ordoñez nem halt meg rögtön, mert az irigység lassan öl, nem fojt meg nyomban. Időnként érzett egy-egy ideges rohamot. Ennek az aljas szenvedélynek az ösztöne, mely túloz, mivel mindig éber, ez az ösztön azt súgta neki, hogy itt lappang valami, valami fontos ügy és szívében mérges epévé változott a más szerencséjén való bánkódás, a mi egy füst alatt gyötrelme meg bűné az irigységnek. A grófné hintója vitte haza az unokatestvéreket, de az egész hosszú úton egy szót se váltottak egymással.

Néhány napra rá lóverseny volt a hyppodromban. Pepita azt hitte, hogy Mercedes meg fogja hívni. Készíttetett hát egy igen elegáns öltözetet s ez alkalomra Madridból rendelt egészen új, helyes jockey-sapka formájú kalapot... Mercedes azonban Teresának írt egy kis kártyát s édes anyja nevében följajálta neki kocsijukban az egyik helyet, fölszólítván egyben, tegye meg Pepitának is ezt az ajánlatot.

— Ez már tűrhetetlen!... Őt hívják meg Teresa közvetítésével?... Őt szállítják le egy utóiratba a képmutatónak írt levélben? S ezt Mercedes, az ő testi-lelki barátnője tette vele!... Kedve lett volna inkább kiugrani az ablakon, ha többre nem tartja vala a jockey-sapkájában való tündöklést a versenyen. Ezért, csakis ezért, eltitkolta boszanko-

dását, reménykedve, hogy Teresa szokása szerint otthon marad majd s szabadon hagyja neki a teret. De nagy meglepetésére a szentéskedő egész bátran s okát sem adva viselkedésének, fogadta el a meghívást.

De erre már kitört Pepita haragja. Neki rontott unokahugának, félre tett minden tiszteletet doña Angustias iránt. Minekutána kijelentette, hogy a világ minden kincséért se mutatja magát többé nyilvánosan egy sehonnaival, kit az anyja könyörületből tart, becsukódott szobájába, nagy dérel-dúrral csapva be az ajtót. Itt a kedves kétségbeesetten tépte a haját. Majd lecsillapodott egy kevéssé, nyomban egyik ötlet a másikat kergette agyában azzal a szivós kitartással, a melylyel a gonosz szellem rá les lelkünk háborgó pillanataira, hogy elébe tárja a bűnre való kísértést, melyből furfangosan kerekedik ki a vétek. Szegénységét föl akarta gyalázatnak tüntetni, Teresa egyetlen tisztességes ruháját elszabdalni, valami rágalommal tönkretenni, egyetlen pár cipőjét a kutba dobni, haját levágni, szemét kikaparni...

Szobája ablakán át a félig nyílt redők mögött leskelődve, látta megállni Pepita a grófné pompás négy lovas hintáját. Látta a kapun kilépni hugát s beszállni a kocsiba, melyben a grófné jobb oldalára ült, a ki gyöngéden megölelte. Pepita csak

ámult-bámult! Hogyan az ördögbe hozta rendbe ecsetét ezt a már használt, szinte kopott fehér alpacca-ruhát, hogy oly vadonatújnak, divatosnak látszik, mintha csak az imént Laferrière vagy Worth műhelyéből került volna ki? Honnan szerezte ez a rabló, igen, rabló, rabló, ki elrabolta tőle barátjait, befolyását, diadalait s helyét a kocsiban, honnan szerezte azt a biztosságot, azt a hercegnői modort, azt az alamizsnát osztó királynői bájos méltosságot, a hogy Rosita Nuñez találóan jellemezte, a melyben oly természetesen egyesült a jósággal az előkelőség, mely ott ült a sehonnai képmutató arczán? Hazugságnak tűnt föl mindez előtte s egy pillanatig hinni kezdett az erények valódiságában, mikkel keresztanya ruházta föl a hamupipőké.

A feketebársony - dolmányos, fehérnadrágos s lakkcsizmás lovászok megsuhintották ostorukat.

A négy ló egyszerre megindult s a pazar fogat, mely Chantilly vagy Epsom gyepén is méltán megjelenhetett volna, lassan, királyi nyugalommal távozott a szemközt levő utcza át. Összeszorult erre Pepita szive s kitörő kétségbeesésében, megalázott irigységében keserves sirásra fakadt.

Az este új keserűség. Egy inas jött jelenteni, hogy Teresa kisasszony nem jön meg tizenegy óra előtt. Ott maradt étkezni Pineda grófnéval.

Teresa maga sietett tudtára adni Rosita Nuñez-nek iratai elvesztét. Erre aztán tőle tudta meg, hogy Membretebe küldte őket.

— Ugyan az Istenért, Rosita! — kiáltott föl Teresa, teli torokkal kaczagva barátnője együgyűségén. — Hol van az a hely?... Valahol Jaujában!... Már nem csodálkozom, hogy Rafael arkangyal oly rosszul tölti be hivatalát... Még Madoz szótárában sem találná meg Membretét...

Rosita tehát kénytelen volt új keresztelő-levelet s életben voltát bizonyító új iratot szerezni s ezúttal egyenest a grófnak küldte meg őket. Az isteni gondviselés jogos büntetésekép fogta föl e balesetet, mely vén lányos hiúságát érte azért, hogy el akarta titkolni korát.

Az erős, de alázatos lelkek engesztelő szellemével azt a keserű áldozatot szabta magára, hogy fűnek-fának el fogja mondani születése idejét.

Közcsodálatra aztán megtudták, hogy e márciusban töltötte be hetvennegyedik évét. Ezzel az évszámmal tartott lépést, szokta volt mondani oly hangon, melyből nagyon is világosan kitűnt, hogy jobb szeretné, ha ez évszámot nem vele együtt, hanem maga előtt látná menni.

Egyik kedden küldte el Rosita iratait s a rá való csütörtökön kapta meg Teresa a belügyminisztérium pecsétjével s a címér P betűjéről lecsüngő arisz-

tokratikus koronával ékes választ. Ez alkalommal a saját címére. Pepita előtt bontotta föl s csendesen olvasta el a legkisebb hatás nélkül.

— Ugyan mit ír? — kérdé szokott szemtelenségével Pepita, majd hogy el nem nyelve szemével a levelet.

— Jó hirt! — bizonykodék Teresa közönbösen. — Rosita meg fogja kapni megint nyugdíját, még pedig édes atyjának fölszinre került új érdemeire való tekintettel fölemelték havi tizenöt duróra... Hogy fog örülni a szegényke!...

Pepita Ordoñez mohó szemmel figyelte a levél-papirozt, Teresa meg csakhamar fölkelt és számításból-e, gondatlanságból-e, de ott hagyta az asztalon... Pepita belement a csapdába. Még ki sem ért Teresa s már rá csapott a levélre s minden töprengés nélkül elolvasta elejétől végig. Hideg, udvarias volt ez is, mint az előbbi s csak egy mondatában talált Pepita gyanúra okot. A gróf mindig a «mi jó baráténk»-nak nevezte Rositát...

Ez a «mi», ez a többes számú birtokos névmás volt az, a mi szeget ütött Pepita fejébe, mert bizonyos vagyonszínével birt Teresa és Pepito között. Átvizsgálván szorgosan a borítékot, jelképes adatot talált. Meglehetősen tág volt, úgy hogy belefért még egy kis levelecske. Biztos, hogy volt benne még egy más kártya is azon kívül, mit kezé-

ben tartott. Pepita beletette meg kivette a papirost a borítékba s végül meggyőződésre érlelődött gyanúja.

— Oh a ravasz képmutató! — kiálta föl magán kívül... Megvagy, jó madár! Persze a madárijesztő Rosita paizsul szolgál nekik...

S lábújjhegyen oda lopózott Teresa szobájához, a ki becsukódott belülről. Pepita pedig benézett a kulcslyukon s látta, a mint huga az ablakra támaszkodva figyelmesen olvas egy kétlapos hosszú levelet.

— Ez jött hát a borítékban! — gondolta Pepita s lehetőleg megerőltetve szemét, mintha fölismerné az egyik lap homlokán a végzetszerű kék P-t a lecsüngő koronával.

Ennyire jutott oktalanságában! Micsoda furfang, micsoda titok, micsoda csíny volt ez! Ha Pepitának nadrágja lett volna, kezével úgy nyult volna zsebébe, mint Napoleon nagy gondjai közepett, mikor ki akarta találni valamely ellenséges hadtestnek hadi tervét.

A Moda Elegante azon heti száma új irányt adott félelmének, tágabb teret találgatásainak. Közben kissé föllélekzett. Biztos, hogy megfeledkezett, sőt még meg is haragudott Teresára a fiatal gróf. S ez elég volt arra, hogy bizonyos epés elégtétellel töltse el őt, mely kisszerűségében némileg hasonlított a törpe öröméhez, a ki rálépett sarkával a

Góliát fejére; kegyetlenségben s gyávaságban valamely sakáléhoz, mely tépni kezdi valamely beteg bika tagjait. Mind a nagy bűnökben, mikre ösztönöz, mind a nagy alávalóságokban, mikre csábít, az irigységnek két jellemző vonása van: a kegyetlenség és gyávaság. A szalonok krónikájában több előkelő új s néhány készülöben levő házasság hírét közölte Fin-Flan. Ez utóbbiak közt említi a kiváló diplomata, Pineda grófnak küszöbön álló frigyét egy szép andalúziai marquesával.

Pepita nem akart késni egy pillanatig sem e hiradással Teresának, azt híván, hogy halálos csapást mér vele reá. Meg is találta a földszinti szobában, egy kis főkötőt varrva gépjén. Pepita elsütötte a puskát mondván:

— Tudod-e, hogy Pepito házasodik?

Teresa megállítá egy perczre a gépet s derült lelke mosolyával felelt:

— Micsoda újság! Tegnap beszéltek Rosita Nuñeznek Portazgoék.

A szörnyűködés ámulatba ejtette Pepitát s nem tudva ellenállni kíváncsiságának, teljes veresége érzetében kérdezé:

— Ugyan kit vesz el?

— De la Rambla marquesát — felelt hidegen Teresa.

S meglökvén a gépet, fölhangzott az éles, érczes

rics, rics, rics, a sorsnak Pepitán való kaczagása-képen.

Ez pedig elejétől végig át meg átlapozta az almanachot és sehol se találta de la Rambla marquesát. Még a pápai címek között sem.

Végre a hivatalos lapnak 1875. november 29-iki száma kiragadta kételkedései karjaiból. Egy királyi rendelet jelent meg, a mely visszahelyezi doña Teresa Ordoñez y Santistéban-t azon árvapénznek élvezetébe, mely őt mint don José Maria Ordoñez-nek, a hajóhad néhai tengernagyának leányát megillette s elrendeli, hogy állami papirosokban fizettség ki neki hátralevő nyugdíja és díjtalanul megadja neki a marquesa de la Rambla címét, melynek jogos örökösül jelentkezett volt az igazságügyi minisztériumban a néhai admirális. A kormány, mely oly nagylelkűséget tanusított oly sok áruló-jával szemben, végre igazságot szolgáltatott egyik hű hivének.

A rendelet, mely 29-én jelent meg a hivatalos lapban, 30-án érkezett a hatósághoz. Ugyanaz nap kapta meg Teresa is az igazságügyminiszternek hivatalos értesítését XII. Alfonso király elhatározásáról. Erre azt mondogatták, hogy mindebben a fiatal gróf keze működött. S ez a hír csak megerősödött, midőn egy-két nap múlva megjelent doña Angustias házában Pineda grófné, hogy szokás szerint

egész ünnepiesen megkérje fia számára Teresa kezét. Az özvegy csodálkozása nem ismert határt. De tartozunk az igazságnak annak kijelentésével, hogy megelégedése nemkülönben.

Megindultak a szerencsekivánó látogatások s el is multak a nélkül, hogy valaki látta volna Pepitát. Meg volt hűlve, szörnyen meghűlve. Néhány nappal utóbb a Portazgo-családnál találkozott vele don Recaredo.

— Látja szép Pepita — úgymond — látja, mint változnak szorosabbá a komaság kötelei?

— Nos és? — vágott vissza Pepita haragjában elsápadva.

Don Recaredo lenézett a földre, aztán a padlásra, majd meg jobbra-balra. Miután segítségül hívta volt Hymenceust s az összes védő szellemeket, ereje végső megfeszítésével mintegy tehetetlent próbálva rebegette:

— Valamint Teresa és Pepito, mi is szorosabbra fűzhetnénk a köteléket, melyek egyesítenek...

— Engem semmi sem fűz kegyedhez! — felelt Pepita mérgesen. — Érti ezt jól, don Recaredo? — Aznap, melyen fölakasztom magamat, át fogok önnek engedni egy darabot a kötélből, hogy kegyed is ugyanazt tegye... Az lesz az egyellen kötelék, mely minket összefűz...

— Pompás! Nagyszerű! Fönséges! — lármázott

don Recaredo lelkesedve. — Együtt fogunk meghalni, mint Teruel szerelmesei: don Diego de Marcilla és doña Isabel de Segura, a kik születtek... S erre a tudós töviről-hegyire elmondta a híres szerelmesek keresztelő-levelét, el nem hagyva se a keresztszülők nevét, se a papét, ki megkeresztelte, de még a ministránsét sem, a ki a szertartásnál tartotta a gyertyát.

Rosita Nuñez úszott a boldogságban és sietvén szerencsét kívánni Teresának. Midőn meglátta a grófot, megfenyegette őt az ujjával mondva:

— Ah! Ön kópé! S nekem azt mondta, hogy kész neki hozományt adni, hogy Salesiana lehessen!...

A gróf elkezdett mosolyogni, eszébe jutván Rositával való beszélgetése.

— Lásza Rosita — felelé — ha Teresát oda hívja az Isten, bizony-bizony nem én lennék az, ki eltántorítsam... Hadd mondjak el önnek egy népmesét, melyet Tirolban egy turista-vezető mondott el nekem s mely önt is bizonynyal megnyugtatja. Azt meséli ott a nép, hogy volt szent Péternek két nőtestvére. Az egyik nénje, a másik huga. Ez belépett valamelyik kolostorba, s szent Péter ezen való nagy boldogságában rá akarta beszélni a másikat, hogy tegye meg ugyanezt. Ez pedig bizonykodék:

— Nem, inkább férjhez megyek!

Az egész világ tudja, hogy vértanúhalála után szent Péter kineveztetett a mennyország kapusává. Egy napon így szólt hozzá az Úr:

— Péter! nyisd ki a kaput, de egészen ám, mert ma igen-igen nagy lélek érkezik.

Szent Péter nagy meglelégedve nyitott kaput, miközben kimondá, a mit gondolt:

— Kétségkívül apácza hugom lesz az.

De nem az apácza lelke volt, hanem a férjhez menté, ki ez nap ért a mennyországba. Az Isten nagyon magas helyre állítá s szent Péter szerfölött meglepetve szólt magában:

— Mit látok majd, ha apácza hugom megjő?

Nemsokára ezután megint szólt az Úr Péterhez:

— Péter! nyisd ki a kaput... De ne nyisd ki egészen, hanem csak egy kicsinyég.

— Ugyan ki jött meg ma? — gondolkozék Péter.

S csakhamar megjelent apácza-hugának lelke, a ki bejött, a mint tudott, a keskeny ajtónyíláson. Az Isten férjezett nénjénél sokkal alacsonyabb helyre állítá, min szent Péter nem győzött eléggé szörnyűködni... Ekkor oszt megértette szalézi szent Ferencz szavait, kedves Rosita: nem az állapot a fő, hanem az állapotbeli tökéletesség, mely az isteni malaszt segítségével mindenkor egyedül annak akarától függ, a ki választotta.

— S ezért láthatja, kegyed — folytatá a gróf

nyájas, de kissé önérzetes mosolylyal — hogy nem a legrosszabb kézbe került Teresa... Jövendőbeli férje olvasta az aszketikus írókat is...

XI.

Végre megtartották Teresa és Pepito esküvőjét nagy fénynyel és pompával. Násznagy volt maga a király, nyoszoló pedig a huga, a későbbi asturiai hercegnő. Nagyszerű volt a nászajándék. Véletlenül egészen olyan grófi korona, melyet a vőlegény adott arájának, a hogy Pepita elképzelte volt: valóságos korona ragyogó zafirokkal. Igaz, Pepita szemében kevésbé finomnak tetszett. Bizonyára azon okból, a mely miatt savanyú volt a mesebeli rókának is a szöllő.

Az ajándékok között különösen kettő volt figyelemre méltó különböző oknál fogva. Az egyik az ezüst filigran szenteltvíz-tartó, melyet Rosita Nuñez adott s melyre rá költötte szegényke azt a pénzecs-kéjét, melyet temetése számára tartogatott. Inkább akart poraiban is temetetlen maradni, mintsem élve háládatlan lenni.

Megbecsülhetetlen értékű szekrényke volt a másik. Egyetlen nagy smaragdból esztergályozva, pompásan csiszolva. Zára egy nagy gyöngy, melyet körös-körben más hat egyforma vett körül. Ez a becses ékszer volt a koporsója a kis póknak...

Ez a szerencsés kis pók volt emléke Teresa nagy szeretetének, árulója Pepita gonosz szándékának, emléke a gróf ritka udvariasságának. Ennek a cseppet se szép állatkának köszönhetette, mint utóbb mondogatta, a gróf boldogságát. Mert az ő megjelenése Teresa mantilláján hozta őt közelebb hozzá, ismertette meg vele fokról-fokra ritka erejűit, melyeknél fogva lett azután az ő jegyese.

— Nos, ez nem egyéb rossz izlésű romanticizmusnál — vélekedék Pepita, — vagy jobban mondvá, az egész fölötte nagy izléstelenség!...

S itt véget vethetnénk történetünknek; ha vissza nem tartana tőle egy igen megszívlelendő tartozás. Akadtak ugyanis, a kik kigúnyoltak a miatt, hogy szeretjük hirtelen abba hagyni történeteinket, tudatlanságban hagyva az olvasót azon személyek sorsa felől, a kikkel megismertettük őket. Erre azt válaszolhatnánk, hogy senki se keresi a pintyőkét, a mely virradatkor az ablak előtt énekelt. Énekel, virrad s elrepül, de nyoma nincs a levegőben. Ugyanezt felelte Schiller azoknak, a kik tudni szerettek volna Thekla sorsáról. Én ugyan nem vagyok Schiller, személyeink se fülemilék, még csak nem is pintyőkék, hanem húsból és csontból való emberek, kikkel az olvasó lépten-nyomon találkozhatik, a mikor nem is gondolja. Mégis megteszszük kedvét, megismertetve őt főhőseink részletes sorsával.

Pineda grófék tényleg Berlinben laknak, a hol Pepito előkelő helyet tölt be a követségnél. Van egy bájos kis fiacskájuk, a ki sokszor megmosolyogtatta az öreg Vilmos császárt, midőn örömmel hallotta a trónörökösrel németül pötyögni.

Don Recaredo és Rosita Nuñez meghaltak. Amaz udvarias lelkesedésének, emez vallásos buzgalma egyik szertelenségének áldozataképen.

Don Recaredo életének mechanizmusa két ellentétes sarkon forgott. A meghüléstől való félelme és az udvariasság szeretete körül. Hogy összeegyeztethesse kopász fejével e két végletet, kieszelte, hogy az utczákon való szaladgálása közben parókat tesz föl, mely akkor is befödi fejét, ha bármely pillanatban bármiféle szélben kell is lengetnie kalapját.

Egy nap azután hire ment bizonyos számkivetett előkelő hölgy hazajövetelének Spanyolországba. Az effélék iránt don Recaredo mindig a legloyalisabban lelkesedett. A királyi számkivetettnek a városba kellett jönnie s a sokaság sűrűn lepte el az állomást. Don Recaredo, a ki az illem szigorú szabályai szerint volt öltözve, gomblyukában III. Károly ragyogó keresztjével, melylyel néhány hó előtt díszítették föl, lábujjhegyen ágaskodott, hogy üdvözölhesse, bár egymaga, messziről az előkelő hölgyet. Árnyas kertek között nyult el a magányos út. Sínei nagy távolságban ezüstfényben

ragyogtak. Egyszer csak éles fütty hangzott s megjelent az őrgép. Két perczczel utóbb berobogott az állomásra a királyi vonat, spanyol zászlókkal borítva, melyek lobogtak a márcziusi hideg szélben s a fekete füstfellegek között, melyeket pőfékelt a gép, mint valamely feldíszített szörnyeteg, a mely sietve-siet a titánok valamely ünnepére.

Rettenetes üdvölvés köszönté a legközelebbi tűzérállomásról a számkivetettet, ki visszatér hazájába. Tíz zenekar zendített rá egyszerre a spanyol királyi induló fenséges akkordjaira s határtalan, mennydörgésszerű, önkéntelen éljen siketítette meg a fenséges nőnek még nem egészen pihent fülét. Ez a ragadós mámor fürgetegébe kapta don Recaredot s elfeledtette vele okos, óvatos intézkedéseit, mert egyik kezével lekapta kalapját, a másikkal parókáját s a levegőbe dobálva e két győzelmi jelet, kiáltozott ugrándozva:

— Vivaaaa!...

Boldogtalan költő!... E pillanatban hirtelen hideg, átható szélroham csapta meg kopász fejét. Don Recaredo érezte a szélütés fagyos csókját izzadt koponyáján. Behúzta nyakát, lehúnyta szemét, feje lehanyatlott s már nem volt képes fölemelni... Annyi ideje se volt, hogy lediktálhassa a síriratát, mert félholtan ért haza. Meggyónt jó keresztény módjára, megnyugvó buzgósággal vette föl a végső

szentségeket s három napra rá kitörülte őt a halál az élők közül s a szivarkülönlegességek hivatalának igazgatója a tisztviselők névjegyzékéből, a hálatlanság pedig lassan-lassan jó barátai emlékezetéből. Csak mi őriztük meg drága emlékét!

Egész más okok idézték elő Rosita Nuñez halálát. Fényes zarándoklat indult Rómába s Teresa is csatlakozott hozzá, hogy meglátogathassa az apostolok sírját. Rosita vakon elfogadta a meghívást s szűkös podgyásza készítgetése közben át meg átérezte a nagy utazás összes félelmét és reményét, aggodalmát és rettegését.

Rómában egyszerre elpárolgott minden félelme s föllelkesülve az örök város szent emlékein, korlátlanul átengedte magát annak a szokásának, mit Pepita Ordoñez hibájának nevezett: a templomok látogatásának. Egyik délután meglátogatta szent Pálnak «di tre fontana» történeti nevezetességű templomát Róma falain kívül, a hol most is meg van az a három csodaforrás, melyek szent Pál levágott fejének három ugrása helyén fakadtak föl a földből. Rosita buzgóságához mérte gyomra képességét, mert akkora pohárral ivott minden forrásnál, hogy egészen fölfujódott. Lett pedig belőle gonoszfajtájú kólika s két nap alatt oda ért a halál küszöbére.

Teresa és páter Rodriguez, a ki a zarándoklat egyik csoportját vezette, nem távoztak mellőle.

Az örökkévalóság küszöbén végigtekintett e gyöngéd lélek hosszú vándorlásán s csak egy hibára akadt, mely lelkét furdalta: tizenöt éves korában hímzett néhány szalagot valaki számára.

— Jól van, öregcske! — szólt páter Rodriguez, nem tudva visszatartani se nevetését, se könnyeit. — Biztos, hogy a dicsőségben kötsz ki...

Az öregcske mosolygott s mosolyogva szállt föl az égbe őrzőangyala is.

Pepita Ordoñez még él, nyilván mint vén leány s nagyon kövér, rettenetesen kövér.

Nincs még egy esztendeje, hogy egy jól ismert házban jelmezbál volt s Pepita szertelen pásztorleány ruhában jelent meg.

— Ugyan miféle ruha ez? — kérdezi valaki.

— Hát nem látod? A pásztorleányé, ki az imént fakta föl nyáját.

— Nem, uram — felelt erre egy hölgy, a ki híres volt csipős megjegyzéseiről. — Ez a helyzetével elégedetlen vén leány ruhája.

A mit már mondtunk, az teljesedett Pepitán. Sohasem lett még a szalonok egy királynőjéből se a családi tűzhely őrzőangyala.

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Fabiola, vagy a katakombák egyháza. Irta <i>Wiseman Miklós</i>. Angol eredeti után fordította <i>Haudek Ágoston</i>. Steinle Ede lovag által rajzolt képekkel. 4-rét kiadás. Fűzve kor. 4.80, kötve ... Ugyanaz, egyszerűbb kiadásban, nyolczadrét alak. Fűzve kor. 2.40, kötve ... A megszabadított Jeruzsálem. Irta <i>Torquato T. Olaszból</i> fordította <i>Jánosí Gusztáv</i>. Két kötet. Díszes vászonkötésben vörösmetszéssel kor. 6.80, aranymetszéssel ... Mindszenti Gedeon legújabb költeményei. Fűzve kor. —.60, kötve ... A Csendes-Oczeánon. Utazási élmények. Irta <i>May Károly</i>. Német eredeti után ford. <i>Szekrényi Lajos</i>. Kötve ... A keresztény nő. Képekkel. Irta <i>Ruschek Antal</i>. Díszes vászonkötésben ... Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta <i>Divald Kornél</i>. I. kötet. 86 képpel. Ára fűzve kor. 2.—, kötve kor. 2.40. — II. kötet. 75 képpel. Fűzve kor. 2.40, kötve ... Áhitat szárnyain. Himnuszok és vallásos költemények. Akantisz V. rajzaival. Irta <i>Bán Aladár</i>. Színes borítékba fűzve ... Az Úr Jézus szülőföldjén. Paur Géza 38 rajzával. Irta <i>Huber Lipót</i>. Színes borítékba fűzve ... Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent-István-Társulat. Kötve ... Magyar drámai mesék a magyar ifjúság számára. Irta <i>Pintér Kálmán</i>. Angol félvászonköt. Szent Imre herceg élete. Élet- és jellemrajz. Irta <i>dr. Karácson Imre</i>. Kötve ...	Kor. 7.— 3.60 7.60 1.— 6.— 3.— 2.80 3.— 3.— 2.40 2.— 1.20

A Szent-István-Társulat kiadványai.

A MAGYAR NÉP KÖNYVTÁRA.

Eddig tíz kötet jelent meg.

Egy-egy kötet ára csinos félvászonkötésben,
színes borítékban 60 fillér.

Az I. II. III. IV. kötet tartalma :

Elbeszélések a magyar nép számára.

Irta *Vincze Alajos*.

Az V. kötet tartalma :

A műhelyből. Elbeszélések magyar iparosok
életéből. Irta *Bodnár Gáspár*.

A VI. kötet tartalma :

Tanulságos történetek. Irta *Kincs István*.

A VII. és VIII. kötet tartalma :

A magyar nemzet története. Elbeszéli *Bodnár G.*

A IX. és X. kötet tartalma :

A magyar föld. Irta *dr. Sziklay János*.

Mindeme könyvek megrendelhetők a

Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában

(Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28b. sz.)

Részletes könyvjegyzékkel kívánatra ingyen és bér-
mentve szolgálunk.

